EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 309, Aralık 2017

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi 100. Yılında!..

Dünyayı sarsan altmış yıl!

*"20. yüzyıl çok sayıda devrime sahne oldu; denilebilir ki yüzyılımız bir devrimler yüzyılı oldu. On yıllar boyunca halk devrimleri ve milli kurtuluş devrimleri birbirini izledi. Fakat Ekim Devrimi bu devrimler zincirinden herhangi biri olmadığı gibi, onlardan herhangi biriyle de kıyaslanamaz bir özel konuma ve niteliğe sahip bir devrimdir. Ekim Devrimi yalnızca tüm öteki devrimlerin önünü açmakla kalmayan, onların tümünü kapsayan ve aşan bir anlama, öneme ve kapsama sahip olmak yönünden de çağımızda apayrı bir yere sahiptir. O teorik ve pratik yönden hala da aşılamayan muazzam bir evrensel tarih olayıdır. O yalnızca proleter devrimler çağını açmakla kalmadı, bugün önümüzde hala da tarihin kaydettiği en ileri proleter devrim örneği olarak durmaya devam etmektedir." (**Büyük Devrimin Aynasında Parti Davası,** Kasım 1997)*

John Reed'in ünlü ve çok değerli kitabı, adının da vurgulu bir biçimde ifade ettiği gibi, Ekim Devrimi'nin ilk günlerini anlatır. Kitap devrimi önceleyen günlerin genel havasını vermekle başlar ve 7 Kasım'dan yaklaşık iki hafta sonra toplanan Köylü Kongresi'nin sonuçlarıyla sona erer. Bu kongre, işçi sınıfı ve emekçi köylü ittifakını kurumlaştırmış, böylece Sovyet iktidarının meşruiyetini ve gücünü yeni bir düzeyde pekiştirmişti. Bu nedenle 7 Kasım'ı izleyen sarsıcı günlere ayrılmış bir anlatım için gerçekten isabetli bir bitiş noktasıdır.

Öte yandan, muzaffer sosyalist devrimin, Şubat devrimiyle birlikte aylardır devrimci çalkantılar içinde kaynayan Rusya'yı, daha ilk günden itibaren bir baştan bir başa sarstığı kesin olmakla birlikte, bu aşamada dünyada bir sarsıntıdan sözetmek henüz olanaklı değildir. O günün iletişim koşullarında, hele de sürmekte olan emperyalist savaşın ayrılmaz öğesi olan ağır militarist sansür altında, dünyanın geriye kalanının o ilk günlerde Rusya'da neler olup bittiğini anlaması için daha fazla zamana ihtiyaç vardı. Hiç değilse emekçiler ve ezilenler dünyası için bu kesin olarak böyleydi.

Fakat John Reed'in kitabına başlık olarak seçtiği tanımlama yine de tarihsel açıdan tümüyle doğru ve aynı ölçüde anlamlıdır. Kendisi de bunun tam olarak bilincinde olduğu içindir ki kitabına 1 Ocak 1919'da yazdığı önsözde, aradan geçen bir yılın ardından Ekim Devrimi'nden hala da bir "serüven" olarak sözetmenin moda olduğunu hatırlatır ve şöyle devam eder: "Evet, bu bir serüvendir ve insanlığın bugüne kadar giriştiği serüvenlerin en görkemlisidir; bu, geniş ve basit istekleriyle her şeyi sarsan emekçi yığınların tarihe geçen bir serüvenidir."

Bu sözler, büyük devrimin tarihsel özü ve anlamının vurgulu bir dile getirilişidir. Ekim Devrimi, 7 Kasım'ı izleyen ilk günlerin somut dünyasında belki henüz değil, fakat dünya tarihinin genel akışında büyük bir sarsıntı ve sıçrama yaratan muazzam bir olaydı. 7 Kasım

sabahından başlayarak bu ilk günlerde, ilk "on gün"de yapılanlara bu açıdan kısaca bir göz atalım.

O günün dünyasında en demokratik biçimi içindeki burjuva cumhuriyeti, Geçici Hükümet şahsında burjuvazinin sınıf egemenliğini temsil ediyordu ve emekçi kitlelerin acil taleplerini hiçe sayarak emperyalist savaşı sürdürmenin bir aracıydı. Ekim Devrimi, bu cumhuriyeti tüm temel kurumlarıyla yıkıp bir kenara atarak, böylece burjuva sınıf egemenliğine son vermiş oldu. Yerini işçi sınıfı önderliğinde birleşmiş silahlı emekçilerin tümüyle yeni tipte iktidarı olan Sovyetler, bu iktidar yapısı içinde cisimleşmiş sosyalist işçi-emekçi cumhuriyeti aldı. Bu, çok sınırlı ve aynı ölçüde kısa süreli Paris Komünü deneyimi sayılmazsa, dünya tarihinde tümüyle yeni bir durumdu. Bu, işçi sınıfının önderlik ettiği ezilen ve sömürülen yığınların, tarihte ilk kez olarak egemen güç olarak örgütlenmesi, böylece kendi kaderlerine egemen olmasıydı.

Ekim Devrimi'nin zaferiyle ortaya çıkan bu tümüyle yeni tipte iktidarın tarihsel anlamını ve önemini muzaffer devrimin liderinden, Lenin'den dinleyelim: "Sovyetler iktidarı nedir? Ülkelerin çoğunda henüz anlaşılmak istenmeyen ya da anlaşılamayan bu yeni iktidar nasıl bir özellik taşımaktadır? Bütün ülkelerin işçilerini gitgide kendine çeken şey, eskiden şu ya da bu biçimde zenginler ya da kapitalistler tarafından yönetilen devletin, bugün ilk kez olarak ve geniş ölçüde, kapitalizmin baskı altında tuttuğu sınıflar tarafından yönetilmesidir. Hatta en demokratik, hatta en özgür cumhuriyetlerde bile devlet, sermaye egemenliği sürdükçe, toprak özel mülk olarak kaldıkça, her zaman onda-dokuzu kapitalistlerden ya da zenginlerden oluşan küçük bir azınlık tarafından yönetilir. Dünyada ilk kez olarak devlet iktidarı bizde, Rusya'da, yığın örgütleri olan Sovyetler, sömürücüler dışarda bırakılarak, yalnızca işçilerin, yalnızca emekçi köylülerin oluşturacakları biçimde kuruldu ve tüm devlet iktidarı, işte bu Sovyetlere devredildi."

Bu muazzam tarihsel adımın kendisi başlı başına o günün dünyasını temellerinden sarsacak nitelikteydi. Ama bunun yalnızca bir ilk adım olduğunu, kendisini izleyecek tüm öteki adımların ise ancak bununla olanaklı hale gelebildiğini biliyoruz. Tarihte ilk kez olarak ortaya çıkan bu yeni tipte sınıf iktidarı, Sovyetlerde ifadesini bulan sosyalist işçi-emekçi cumhuriyeti, sosyalizmin kuruluşunun bir ilk büyük adımı ve olmazsa olmaz koşulu idi.

İkinci adım, devrilmiş bulunan sömürücü sınıfların mülksüzleştirilmesiydi. Kurulu devlet düzeninin alaşağı edilmesine, onun bekçiliğini yaptığı mülkiyet düzeninin tasfiyesi eşlik edecekti. Fabrikalar ve işletmeler derhal işçilerin denetimine verildi, kuşkusuz çok geçmeden tümüyle kamulaştırılmak üzere. Bankalara ve hisse senetli şirketlere el konuldu, tüm iç ve dış devlet borçlar geçersiz sayıldı. Toprakta özel mülkiyet kaldırılarak tüm topraklar millileştirildi. Büyük toprak sahiplerinin, kilise ve manastırların elindeki topraklara, üzerlerindeki her türden canlı ve cansız demirbaşlarla birlikte, tazminatsız olarak el konuldu ve her yöredeki köylü Sovyetlerinin denetimine verildi. Bu, toprak köleliğinin köklü bir tasfiyesi, özgürlüğe ve toprağa susamış milyonlarca köylünün en temel talebinin bir hamle de yerine getirilmesiydi.

Sömürücü sınıfların devlet ve mülkiyet düzenine daha ilk adımda vurulan bu darbeleri, aynı anda uluslararası politikadaki adımlar izledi. Devrimin ilk günü toplanan II. Tüm Rusya Sovyetler Kongresi'nde benimsenen Barış Kararnamesi, gizli antlaşmaları geçersiz ilan etti, gizli diplomasiye son verdi. Üç yılı aşkın süredir dünyanın yeniden paylaşılması uğruna sürdürülen emperyalist kıyım savaşının derhal tazminatsız ve ilhaksız olarak sona erdirilmesi için hükümetlere, onların omuzları üzerinden gerçekte halklara çağrıda bulundu. Ve en önemlisi, ilhaklara ve yabancı hakimiyetine karşı tutumunu hiç de savaş döneminde gerçeklemiş olanlarla ya da Avrupa'yla sınırlamadı; zamandan bağımsız ve dünya ölçüsünde, zayıf ve güçsüz tüm ulusların, kendi istem ve tercihlerine rağmen yabancı hakimiyeti altında tutulması genel sorununa, dolayısıyla sömürgeler sorununa bağlayarak, 20. yüzyılın üçte ikisini kaplayan

ulusal kurtuluş mücadeleleri fırtınasının işaret fişeğini ateşledi.

Uluslararası alandaki bu devrimci enternasyonalist politikanın ülke içindeki yansıması ise, Rusya bünyesindeki tüm ezilen ulusların ve milliyetlerin temel hak ve özgürlüklerinin tanınması oldu. Devrimi izleyen hafta içinde yayınlanan "Rusya'daki Ulusal-Toplulukların Hakları Bildirgesi", ezilen ulusların ve azınlık milliyetlerin hak ve özgürlükleri sorununu, anlamlı bir tutumla, özetlemiş bulunduğumuz devrimci programın bütünlüğü üzerinden ortaya koymaktaydı. O güne dek atılan öteki adımları sıralayan Bildirge, ardından şu sözlerle devam ediyordu: "Şimdi geriye yalnızca, Rusya'nın, baskıdan ve zulümden çok çeken ve hala da çekmekte olan ulusal-toplulukları kalmıştır. Onların da özgürlüğü derhal gerçekleştirilmeli, bozulamaz bir biçimde ve kesinlikle sağlanmalıdır."

Daha ilk adımda atılan, denebilir ki ilk "on gün"e sığdırılan bu adımlar bütünü bir arada bize, Ekim Devrimi'nin dünya tarihinde yarattığı büyük devrimci sarsıntı ve sıçramanın açıklamasını vermektedir. Bütün büyük devrimlerin evrensel bir yönü vardır. Bu nedenledir ki etkileri gerçekleştikleri toplumların ötesinde de yankılanır. Ama Ekim Devrimi insanlık tarihinde bu açıdan benzersiz bir yere sahiptir.

1640 İngiliz Devrimi dünya tarihinin kilometre taşlarından biridir. İngiltere'de önünü açtığı toplumsal gelişmeler bu ülkeyi hızla kenarda kalmış bir ada devleti olmaktan çıkardı ve ardından onun birinci emperyalist dünya savaşına kadar sürecek yüzyıllık dünya hakimiyetini hazırladı. Fakat gerçekleştiği dönemde yarattığı sarsıntı İngiltere'nin ötesinde, denebilir ki yalnızca Avrupa'nın kraliyet saraylarında yankılanabildi. Bunun da asıl nedeni, devrimin fırtınalı akışı içinde ve devrime etkin bir biçimde katılan alt sınıfların özel basıncı altında, İngiltere tacının o günkü taşıyıcısı kralın kellesinin vurulması ve krallığın yerini kısa bir süreliğine cumhuriyete bırakmasıydı. Kralların yönetme hakkının ilahi bir kaynağa dayandırıldığı ve kralın tanrının yeryüzündeki temsilcisi sayıldığı bir çağda, İngiliz Devrimi'nin bu cüretli girişiminin Avrupa'nın kraliyet saraylarında yarattığı dehşeti tahmin etmek güç değildir. Ama hepsi bu!

Bu sarsıntının bizzat İngiliz toplumunun kendi bünyesinde bile çok geçmeden atlatıldığını, bu olaydan yalnızca bir on yıl kadar sonra burjuva devriminin yarattığı yeni koşullara uyarlanmış biçimiyle de olsa krallığın yeniden restore edildiğini biliyoruz. Üstelik devrime önderlik eden burjuvazi ile onun devirdiği soylular sınıfının ittifakı sayesinde. İkisini bu gerici restorasyonda birleştiren ise, devrimin yarattığı büyük çalkantılar içinde emekçi sınıfların kazandığı özel inisiyatif, böylece ileri sürdükleri eşitlikçi düşünce ve taleplerdi.

1789 Büyük Fransız Devrimi'nin kendi sınırlarının ötesinde yarattığı sarsıntı kuşkusuz kıyas kabul etmez ölçüde çok daha büyük oldu. Fransız Devrimi kralların ilahi yönetme hakkına en öldürücü darbeyi vurarak tüm sarayları dehşete düşürmekle kalmadı, her türden feodal ayrıcalığı kaldırarak ve feodal toprak mülkiyetini tasfiye ederek, Avrupa'nın feodal soylu sınıflarını da büyük korkulara boğdu. Bu düzeyde bir radikalizmi, İngiliz Devrimi'nde olduğu gibi, bir kez daha emekçi sınıfların devrime etkin ve geniş çaplı katılımına, bunun sağladığı büyük devrimci itilime borçluydu. Ama yaptığı işlerin Fransa'nın sınırları ötesinde büyük yankılara neden olmasının gerisinde temelde İngiliz Devrimi'ni neredeyse yüzelli yıl arayla izlemiş olması gerçeği vardı.

Bu, batıda kapitalist gelişmenin ve dolayısıyla burjuva uluslaşmanın maddi koşullar yönünden hayli mesafe katettiği bir çağdı. 1789 Fransız Devrimi, bu gelişmeye uygun düşen ve önünü yeni bir düzeyde açmayı kolaylaştıran düşünce ve ideallerin kaynağıydı. Yarattığı büyük sarsıntıyı ve burjuva gelişme sürecindeki toplumlar için tükenmeyen bir ilham kaynağı olmasını asıl olarak buna borçluydu. Fakat hiç de çağlar boyunca ezilmiş ve sömürülmüş emekçiler dünyası için değil, fakat yalnızca o çağda gelişmekte olan burjuva dünyası için, kendi ulusal pazarı üzerinde ve ulus devlet biçimi içinde kendi yeni sınıf egemenliğini kurmak

peşindeki ulusal burjuvaziler için bir etki ve ilham kaynağıydı. Kuşkusuz Fransız Devrimi köylülüğü feodal boyunduruktan kurtarmış ve toprağa kavuşturmuştu. Ama hemen ardından, çok daha acımasız ve yıkıcı olan sermaye boyunduruğu ve sömürüsü ile baş başa bırakmak üzere. Elbette "Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik!" cazibeli bir slogandı. Ama önünü açtığı burjuvazinin sınıf egemenliği koşullarında gerçek anlamını ve sınırlarını görmek de çok sürmedi. Bizzat devrimin kendi ülkesinde ve yalnızca elli yıl sonra, işçi sınıfı Fransız Devrimi'nin üç renkli bayrağına karşı "toplumsal cumhuriyet"in kızıl bayrağını yükseltti.

Oysa Ekim Devrimi'nin, insanlık tarihinde tümüyle yeni bir çağ açan, dünya ölçüsünde ezilenlerin ve sömürülenlerin bilincinde, yüreğinde ve en önemlisi de eylemlerinde yankılanan etki ve sarsıntısı, temelden ve tümüyle farklıydı. *Ekim*, Ekim Devrimi'nin 70. Yılı'nı konu alan değerlendirmesinde bu köklü ve temelli farklılığa ilişkin olarak şunları söylemişti: "Ekim Devrimi insanlık tarihinde yeni bir sayfaydı. Paris işçilerinin kısa ömürlü Komün deneyi dışında tutulursa, kendinden önceki tüm devrimlerden temelden farklıydı. O güne kadar insanlığı ilerleten her devrim, bir sömürü biçimi yerine bir başka sömürü biçimini, bir mülkiyet biçimi yerine bir başka mülkiyet biçimini koymayı amaç edinmiş, sömürücüler değişmiş fakat sömürü devam etmiş, mülk sahibi sınıflar değişmiş, özel mülkiyet sürmüştü. Oysa Sosyalist Ekim Devrimi, sömürüyü ve mülkiyeti kaldırmayı hedefleyen bir devrimdi; bunu ilke ve amaç edinen bir devrimler dönemini, proletarya devrimleri dönemini başlatmıştı." (***Buz Kırılmış, Yol Açılmıştır**, Kasım 1987)*

Ekim Devrimi, ezen ve sömüren sınıflar dünyasını kaygı ve korkulara boğarken, ezilen ve sömürülenler dünyasının kurtuluş umutlarını görülmemiş ölçülerde büyütmüş, onlara kurtuluş yolunu somut olarak göstermiş, bunu açtığı çığır içinde somutlayıp bir gerçeklik haline getirmiş, muazzam önemde ve kapsamda bir tarihsel olayıdır. O etki ve sonuçları bakımından tartışmasız olarak 20. yüzyılın en temel gerçeğidir. Yüzyılın son çeyreğine kadar dünyada olup biten temel önemde tüm olay ya da gelişmelerde onun dolaysız ya da dolaylı ama kesin olarak etkisi ve yankısı vardır.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin açtığı yeni çağın 1970'li yılların sonuna kadar dünya ölçüsünde büyük sarsıntılarla süren fırtınalı sürecini burada en özet bir biçimde sunmak bile kolay değildir. Aslında bu gerekli de değildir. Onun yükselttiği bayrak altında, yaptığı çağrılar üzerinden ve açtığı yoldan tam altmış yıl boyunca, dünyanın dört bir yanında yüzmilyonlarca işçinin ve emekçinin, ezilen ve sömürülen insan yığınlarının, umut ve heyecanla, coşku ve cesaretle, büyük bir mücadele ve fedakarlık ruhuyla yürüdüğünü, dövüşüp savaştığını biliyoruz. İsyanlara ve ayaklanmalara giriştiklerini, zafere ulaşan ya da başarısızlığa uğrayan devrimlere yöneldiklerini biliyoruz.

Birinci emperyalist paylaşım savaşının ardından tüm Avrupa'yı boydan boya saran devrimci çalkantılar dolaysız olarak Ekim Devrimi'nin yarattığı sarsıntının ürünüydüler. Ellerde onun bayrakları, dillerde onun şiarları vardı. Amaç ve hedefler kadar, yol ve yöntemler de ondan alınma, hiç değilse ondan etkilenme ya da esinlenme idi. Dünyanın dört bir yanında ortaya çıkan ve onyıllar boyunca kendi toplumlarında etkin bir sınıf savaşı yürüten komünist partileri Ekim Devrimi'nin en dolaysız meyveleriydi. Doğu'daki büyük ulusal uyanışlarda, Büyük Çin Halk Devrimi'nden Küba Devrimi'ne tüm halk devrimlerinde, zafere yürüyen ulusal kurtuluş mücadelelerinde ve klasik sömürgeciliğin çatırdamasında, tüm bunların gerisinde dolaysız olarak hep Ekim Devrimi'nin ruhu ve gücü vardı. Tüm bu büyük tarihi olaylar onun açtığı devrimci çığır içinde, gösterdiği yolda ve yarattığı olanaklar üzerinden gerçekleşiyordu.

Tüm '30'lu yıllar Avrupa'da, bir toplumsal-siyasal istikrarsızlık ve devrimci çalkantılar dönemiydi. Ve bunun bir yanında Ekim Devrimi'nin dolaysız ürünü güçler vardı. Faşizmin kendisi Ekim Devrimi'nin yolunu açtığı toplumsal devrim sürecine

burjuva gericiliğinin bir yanıtıydı. Tarihte görülmemiş türden bir barbarlığı temsil eden faşizme karşı destansı mücadeleyi de Ekim Devrimi'ni temsil eden güçler yürüttüler. Tüm insanlığı yıkımla tehdit eden bu barbarlığın tarihe gömülmesinde en büyük ve belirleyici rolü, Sovyetler Birliği ile birlikte çeşitli ülkelerin komünistleri oynadılar.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmi inşasına ve bunun kendinden öte tüm ezilenler ve sömürülenler dünyası için yarattığı kazanımlara henüz hiç değinmiş değiliz. Bu ve sonradan onu izleyen sosyalist inşa deneyimleri, son tahlilde tarihsel güçlüklere yenilerek, sonuçta başarısızlığa uğramış bulunuyorlar. Ama bu onların tarihsel haklılığını, taşıdığı derin anlamı ve insanlık tarihi içinde yarattığı silinemez izleri öyle kolayca silemez. Sosyal eşitliği, sosyal adaleti, kardeşliği, dayanışmayı, genel toplumsal çıkar uğruna fedakarlığı modern insanlık tam da Sovyet deneyimi sayesinde tanıdı. Onun ürünlerinden yalnızca doğrudan Sovyetler Birliği'nin işçi sınıfı ve emekçileri değil, fakat daha dolaylı biçimler içinde on yıllar boyunca batılı işçi sınıfı ve emekçiler de yararlandılar. Kamusal zenginliklerin tüm topluma ait olması, bunun sağladığı imkanlarla parasız eğitim, parasız sağlık, parasız ya da son derece ucuz konut, parasız ya da son derece ucuz ulaşım, tam istihdam ve dolayısıyla güvenceli iş, kültürel ve sanatsal ürünlerin sıradan kitlelere sunulması vb., vb., tüm bunlar Sovyetler Birliği'nde emekçilerin en temel, en dokunulmaz kazanımlarıydı. Bürokratik bozulmanın son evrelerine kadar da bu kazanımlara dokunmak kolay değildi.

Tam da bu kazanımların gerçekliği ve batıda bundan esinlenen devrimci işçi hareketinin mücadeleleri sayesindedir ki, batılı burjuvazi kendi emekçilerine bir dizi alanda sosyal tavizler vermek zorunda kalmış ve bunu da "sosyal devlet" olarak yutturmaya kalkmıştı. Oysa Ekim Devrimi'nin yüzyılın üçüncü çeyreğini de kapsayan fırtınası diner dinmez batılı burjuvazi bu kazanımlara çullanmaya başladı. Fırtına '70'li yılların sonunda dindi ve hemen '80'li yılların başında batılı burjuvazi tam da kendi işçi sınıfına ve emekçilerine yönelik büyük neo-liberal saldırısını başlattı. '90'lı yıllara dönülürken bu kez Doğu Bloku çöktü ve Sovyetler Birliği dağıldı. Yani Ekim Devrimi'nin biçimsel izleri de silinmiş oldu. Bunun hemen arkası ise küreselleşme adı altında batılı işçi sınıfı ve emekçilerin iktisadi ve sosyal kazanımlarına yeni düzeyde bir saldırı oldu. Öteki her şey bir yana, kendi başına işsizlik ve dolayısıyla işini kaybetme korkusu, bugün batılı bir işçi için en büyük kabustur. Bu kabusa düşmemek için elindeki tüm öteki kazanımların parça parça gaspına çoğu durumda uysalca boyun eğmektedir.

İşte bu ve benzer olgular, Ekim Devrimi'nin açtığı çığıra tüm ülkelerin işçi sınıfı ve emekçilerinin neler borçlu olduğunu göstermeye yeter. Gerek zamanında çeşitli türden sosyal kazanımların elde edilmesinde ve gerekse aynı kazanımların sonradan bu denli kolay yitirilmesinde, dünya ölçüsündeki sınıflar mücadelesinin dolaysız rolü bugün her zamankinden çok daha kolay anlaşılabilir.

"Dünya ölçüsünde sosyalizm güçlü ve prestijli bir akım iken, devrimci sınıf mücadeleleri dünyanın dört bir yanında çeşitli biçimleriyle sürüyorken, bunun önemli yansımalarından biri olarak ön saflarını komünistlerin tuttuğu uluslararası devrimci işçi hareketi güçlü ve örgütleyken, metropol ülkelerin emperyalist burjuvazisi kendi ülkesindeki işçilerin sınırlı mücadelelerini bile onları tatmin edecek ve yatıştıracak, böylece sisteme bağlayacak tavizlerle karşılama yoluna gidebilmiş, gitmek zorunda kalmıştı. Savaşı izleyen birkaç on yılın kapitalist büyüme dönemi (ve bu dönemin keynesyen ekonomik politikaları) bunu ayrıca kolaylaştırmış olsa bile, kurumlaşan ve 'sosyal devlet' olarak devrim ve sosyalizme karşı bir savunma siperi haline getirilen iktisadi ve sosyal reformların gerisinde, temelde bu, yani dünya devrim sürecinin dolaysız basıncı vardı. Bağımlı ülkelerde yaygın biçimde gericilik, beyaz terör ve faşist diktatörlük rejimleri ile karşılanan bu basınç, metropol ülkelerde iktisadi-sosyal tavizler/reformlarla çelişkilerin yumuşatılması, böylece emekçilerin yatıştırılması yoluyla göğüslenmişti.

"Buradan bakıldığında, işçi sınıfı

ve emekçilerin metropol ülkelerdeki kazanımları, dar anlamda her bir ülkenin kendi işçi ve emekçilerinin verdikleri ulusal mücadelelerin ürünü olmaktan çok, büyük ölçüde dünya ölçüsündeki devrimci sürecin yan ürünleriydiler. Buna elbette her bir ülkenin kendi içindeki sınıf mücadeleleri de dahildi, ama tayin edici çerçeve uluslararası çapta, yani dünya ölçüsünde oluşmaktaydı. Dolayısıyla burada sözkonusu olan, devrim-reform diyalektiğinin uluslararası düzlemdeki işleyişi ve sonuçları idi. Sosyalizme yönelen toplumlardan ve etkili sosyal ve siyasal mücadelelere sahne olan bağımlı ülkelerden gelen basınç, gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfının örgütlü basıncı ile de birleşince, sosyal tavizler vermek ve giderek bunu bir politika ('sosyal devlet') olarak da benimsemek, hele de kapitalist genişleme konjonktürü bunu kolaylaştırıyorsa, batılı burjuvazi için tutulabilecek en uygun yol olmuştu." (*'Sosyal devlet'in ve sosyal barışın sonu*, ***Ekim***, *Sayı: 241, Mart 2005)*.

Bütün bunları bizim kadar, belki de bizden çok, burjuva gericilik dünyası da biliyor. Onun Ekim Devrimi'ne bitmeyen kin ve nefretinin, ona yönelik her türden karalama ve değerden düşürme çabasının gerisinde tam da bu var. Hiç değilse 1950'li yıllara kadar Ekim Devrimi'nin yarattığı korkuyu kesin olarak iliklerinde duyan, '70'li yılların ortasına kadar bu büyük korkunun ağırlığı altında hala da ezilen gericilik dünyası, ancak '80'li yıllardan itibaren soluklanmaya, giderek rahatlamaya ve '90'lı yıllara girilirken yeniden belirli bir özgüven kazanmaya başlamıştır.

Ama tarihsel açıdan bu geçici olmaya mahkumdur. Kapitalist sistem beklenmedik gelişmelere yol açarak dünyamızı telafisi imkansız felaketlere sürüklemezse eğer, gelecek kesin olarak Ekim Devrimi'ne aittir, "Gelecek mutlak sosyalizm" olacaktır!

***

Partimiz Ekim Devrimi'nin 80. yılını izleyen yıl içinde kuruldu ve programında 20. yüzyıl sosyalizm deneyimine teorik bir bölüm ayırmanın yanı sıra, programın *"Giriş"* bölümünü de geride kalan yüzyılın en özet bir bilançosu üzerinden geleceğe bakışına ayırdı. Buna ilişkin pasajları, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 100. Yıl'ında geçmişten geleceğe bakışımızın en özlü bir anlatımı olarak aşağıya alıyoruz:

"Emperyalist kapitalizm, ulaştığı gelişme düzeyinden, şiddetlendirdiği çelişmelerden ve yaşadığı çürümeden dolayı, sosyalist devrimin arifesi oldu. Üretici güçlerin uluslararasılaşması, üretimin ileri düzeyde toplumsallaşması ve muazzam servet birikimi, proletarya devrimi ve sosyalizm için koşulları dünya ölçüsünde olgunlaştırdı. Çağı belirleyen kapitalizm ile sosyalizm arasındaki çelişmenin çözümü tarihin gündemine girdi. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferi, proletarya devrimleri çağını, dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını başlattı. Bu yeni çağ, 20. yüzyılın büyük bölümünü kaplayan devrimler zinciri ve sosyalizmin inşası süreçlerinde açık ifadesini buldu.

"Emperyalizm çağında üretici güçlerin kapitalist üretim ilişkilerine başkaldırısı, 20. yüzyılın başından itibaren açık bir olgudur. İnsanlığı iki kez toplu yıkıma götüren emperyalist savaşlar, sayısız gerici bölgesel savaşlar, faşist barbarlık, tüm yıkıcı sonuçlarıyla 'büyük bunalım'lar, sert sınıf mücadeleleri, iç savaşlar ve devrimlerden oluşan yüzyıllık bilanço, kapitalist dünya sisteminin onulmaz çelişkiler içinde debelendiğini, tarihsel bir sistem olarak bir genel bunalım aşamasına girdiğini kanıtlamıştır.

"20. yüzyıl sosyalizminin zamanla yaşadığı yozlaşma ve yıkım, bu kanıtlamanın değerini hiçbir biçimde azaltmaz. Sorunlar ve çelişkiler, dolayısıyla devrimi ve sosyalizme yönelimi üreten maddi zemin, bunun taşıyıcısı olan toplumsal güçlerle birlikte, yerli yerinde duruyor.

"Günümüz dünyasında proletarya devrimi ve sosyalizm için nesnel koşullar her zamankinden daha çok olgunlaşmıştır. Dünya devriminin yeni dalgası, gerek maddi koşullar ve gerekse tarihsel deneyim bakımından, çok daha ileri bir noktadan işe başlayacak ve bu kez nihai zafer için koşullar her bakımdan daha uygun olacaktır."

EKİM

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi 100. Yılında!..

Rusya'da devrim ve proleter devrimin sorunları

H. Fırat

Rusya'da devrim ne bir rastlantıydı, ne de o dönemin marksistleri için öngörülemeyen bir gelişme oldu. Bu ülkede devrim uzun zamandır derinden derine mayalanıyordu. Daha geçen yüzyılın son çeyreğinde, Marks ve Engels, o günler için henüz çok sınırlı olan belirtilerden hareketle devrimin ağırlık merkezinin Doğu'ya, somut olarak Rusya'ya, kaydığını farketmişlerdi. *Komünist Manifesto*'nun 1882 tarihli Rusça baskısına yazdıkları Önsöz'de, 1848-49 devrimi sırasında Avrupa gericiliğinin kalesi olan Rusya'nın, artık "Avrupa'daki devrimci eylemin öncüsü durumunda" olduğunu dile getirdiler. 20. yüzyıla dönüldüğünde ise bu artık bariz bir olguydu. Dönemin en büyük teorik otoritesi sayılan Karl Kautsky, 1902 Mart'ında kaleme aldığı bir yazısında, "devrimci fikir ve eylemin ağırlık merkezinin gittikçe Slavlara doğru yer değiştirdiğini" kaydederek, bu olguyu tam bir kesinlikle dile getirmişti.

Beklenilen devrim çok bekletmeden 1905'de bir "ilk prova" halinde patlak verdi ve Rus devriminin karakteri, aşamaları, sınıf güçleri, tarihsel gelişme çizgisi ve muhtemel uluslararası sonuçları üzerine süregelmekte olan tartışmalara yeni boyutlar ekledi. Kapitalist gelişme sürecine girmekle birlikte, geri ve yarı-feodal, otokratik ve yarı-asyai bu ülkede, Rusya'da, devrimin ilk aşamada burjuva demokratik bir karakter taşıyacağı üzerine marksistler arasında tam bir görüş birliği vardı. Fakat devrimin sınıf önderliği ve sınıf dinamikleri sorunu, ortaya Bolşevizm ve Menşevizm gibi sonradan Rusya devrim tarihine damgasını vuran iki temel akım çıkaracak kadar temelli bir görüş ayrılığı alanıydı. Devrimin ilk aşamadaki kaderi için yeterince canalıcı bir önem taşıyan bu sorun, fakat hiç de bundan aşağı kalmayacak bir ölçüde, devrimin sonraki gelişme çizgisi ve uluslararası etkileri ve sonuçları bakımından da önem taşımaktaydı. Bu ikinci nokta, Ekim Devrimi'yle taçlanan Rus devriminin sonraki seyrini ve karşılaştığı sorunları anlamak bakımından, bugün bizim için özellikle önemlidir.

Bizzat Marks-Engels, aynı Ö*nsöz*'de, Rus devriminin, Batıdaki bir proleter devrimin "habercisi" olma ve tam da bu yolla kendisinin de bir proleter devrime dönüşme olasılığından sözettiler. Kautsky ise, *"Slavlar ve Devrim"* başlıklı aynı yazısında, *"Batı'dan bunca devrimci girişkenlik edinmiş olan Rusya, belki şimdi, artık bu Batı için bir devrimci enerji kaynağı olmak yolundadır"* demiş, muhtemel akıbeti ne olursa olsun, gündemdeki Rus devriminin, *"bütün uygar dünyada toplumsal devrim filizlerini besleyeceği"*ni, *"onların daha çabuk ve daha güzel çiçek açmalarını sağlayacağı"*nı eklemişti. Biraz fazla genel ve ihtiyatlı olmakla birlikte, Rus devriminin uluslararası etkilerine işaret etmek bakımından anlamlıydı bu sözler.

Aynı günlerde ve bu aynı konuda, Kautsky'nin yazısından bir ay önce yayınlanmış kitabında (*Ne Yapmalı?*), Lenin, çok daha cesur ve gelecekte kazanacağı tarihsel anlam bakımından oldukça çarpıcı bir görüş dile getiriyordu. *"Tarih bize şu anda herhangi bir ülkenin proletaryasının karşı karşıya kaldığı*

*bütün **ivedi*** görevlerin ***en devrimcisi** olan görevle karşı karşıya getirmiştir"*. Sözkonusu olan, yalnızca Avrupa değil fakat artık Asya gericiliğinin de en güçlü kalesi haline gelmiş Çarlığın yıkılmasıdır. Bu görevin üstesinden gelmek, *"Rus proletaryasını uluslararası proletaryanın devrimci öncüsü yapacaktır."* Lenin sonradan tarihsel olaylar tarafından bir bütün olarak doğrulanan bu görüşünü, 1905'de patlak veren devrimin ilerleyişi içinde daha da geliştirdi.

Yenilgiye uğrayan 1905 devrimi, daha ilk aşamasında Rus devriminin bir işçi-köylü devrimi olarak gelişeceğini ve devrimin seyrine işçi sınıfının damgasını vuracağını bütün açıklığı ile göstermişti. Muzaffer olması durumunda, böyle bir devrimin uluslararası sarsıntısı büyük olmakla kalmayacak, sonraki seyri ve kaderi, Avrupa'da sosyalist devrimin başlangıcı olup olmamasıyla sıkı sıkıya bağlı bulunacaktı. Muzaffer bir Rus siyasal (demokratik) devrimi, Avrupa'da bir sosyalist devrimle birleşmezse eğer, sosyalist aşamaya geçip geçememesi bir yana, siyasal devrimin kazanımlarını korumakta bile zorlanacaktı. Lenin, 1905 Aralık Ayaklanması'ndan hemen sonra, *"Devrimin Evreleri, Gelişme Çizgisi ve Olasılıkları"* başlığı altında şunları yazmıştı:

"Eğer sosyalist Avrupa proletaryası Rus proletaryasının yardımına gelmezse, tek başına Rus proletaryası için bu kavga, hemen hemen umutsuz olacaktır ve Rus proletaryasının yenilgisi, Alman Devrimci Partisinin 1849-50 yıllarındaki ya da Fransız proletaryasının 1871 yılındaki yenilgisi gibi kaçınılmaz olacaktır."

Bununla birlikte, tarih önceden kestirilmesi olanaksız bir kendine özgü seyir izledi. O günün devrimci liderleri için umulmadık bir anda patlak veren 1917 Şubat Devrimi, Rus devriminin izleyeceği somut seyrin öz bakımından değil ama biçim bakımından hayli farklı olacağını gösterdi. Emperyalist savaşın Avrupa'da ve Asya'da ağırlaştırdığı devrimci bunalım, emperyalist zincirin zayıf halkası Rusya'da devrime yolaçmıştı. Devrim bir kez daha bir işçi ve köylü atılımı olarak patlak vermesine rağmen, işçi sınıfının bilinç ve örgütlenme düzeyinin zayıflığı ve devrimde küçük burjuva toplumsal ve siyasal öğenin ağırlığı, devrilen Çarlık'tan doğan iktidar boşluğunun burjuvazi tarafından doldurulmasıyla sonuçlanmıştı. Fakat devrim sürüyordu ve her şey, proletaryanın devrimin ilk evresinin kazanımlarını koruyarak, onu iktidarı kendi eline alacak yeni bir devrimle, bir proleter devrimle taçlandırıp taçlandıramamasına bağlıydı.

Çarlığın devrilmesi, Rusya'da Şubat Devrimi, emperyalist savaşın Batı'da olgunlaştırdığı devrimci bunalımı derinleştirmiş, Lenin'in çok önceden öngördüğü gibi, Rus proletaryasını uluslararası devrimci proletaryanın öncüsü haline getirmiş, fakat önceden umulanın aksine, Batı'da proleter devrime yolaçmamıştı. Yeni durumda bu olasılık, artık tümüyle Rusya proletaryasının devrimci iktidar atılımına, sürmekte olan Rus devriminin sosyalist bir aşamaya geçmesine bağlıydı. Lenin'in büyük bir görüş keskinliği ile çözümlediği gibi, başlayan devrimin ortaya çıkardığı yeni koşullar, Rusya proletaryasının yoksul köylülüğe dayanarak iktidarı alabileceğini gösteriyordu. Bu yeni adımı atmak, yalnızca başlamış bulunan Rus devriminin kaderi bakımında değil, fakat çok daha önemli olarak, Avrupa devriminin kaderi bakımından hayati önemde görünüyordu. Rusya'da muzaffer bir proleter devrim Avrupa proleter devriminin başlangıcı olacaktı- yeni düşünce buydu.

Rusya devriminin kaderini ve çıkarlarını Avrupa devriminin kaderi ve çıkarlarıyla, dolayısıyla da dünya devriminin kaderi ve çıkarlarıyla sıkı bir ilişki içinde ele almak, o güne kadar Bolşevizmin temel bir ilkesi, en ayırdedici özelliği olagelmişti. Bu anlamda tarih, proleter enternasyonalizminin ruhuna ve ilkelerine uygun davranmada, Lenin önderliğindeki Bolşevik Partisi örneğini aşan yeni bir parti kaydetmiş değil henüz. Bununla kopmaz biçimde bağlı olarak, aynı şey, Ekim Devrimi'nin evrensel kimliği, enternasyonalist ilkeleri ve ruhu için de geçerlidir. Enternasyonalizmde Ekim Devrimi'ni aşmak bir yana, onun eteklerine yaklaşan bir yeni örnek bile yazık ki henüz yoktur dünya devrim tarihi içinde.

Rusya proletaryasını iktidar için harekete

geçirirlerken, Bolşevikler için asıl sorun, hiç de sosyalist kuruluş için Rusya'da yeterli maddi ve kültürel koşulların olup-olmaması değildi. Bu, sosyal-şovenizmlerini, burjuvaziye uşaklık çizgisini, Marksizmin ekonomist-doktriner kaba bir yorumuyla maskelemek isteyen İkinci Enternasyonal teorisyenlerinin ve onların Rusya'daki uzantıları Menşeviklerin sosyalist devrim sorununu koyuş tarzı olabilirdi ancak. Rusya'nın geriliğinin, sosyalist kuruluş için az-çok yeterli maddi-kültürel koşullardan yoksunluğunun, belki de herkesten çok bizzat Lenin ve Bolşevikler farkındaydı. Fakat sorun kesinlikle bu değildi. Sorunlara proleter enternasyonalizminin ilkeleri, dolayısıyla dünya devriminin çıkarları açısından bakan Bolşevikler için, bütün sorun, emperyalist savaşın Batı'da ve Doğu'da olgunlaştırdığı devrimci bunalımı, uluslararası devrimci proletaryanın, bir bütün olarak dünya devriminin çıkarları doğrultusunda en iyi şekilde değerlendirebilmekti.

Kapitalist gelişmenin tekelci aşamasında ulusal ekonomileri birbirinden ayıran çitler yıkılmış, tek tek ülke ekonomileri tek bir kapitalist dünya ekonomisi zincirinin birer halkasına dönüşmüştü. Bu iktisadi temel üzerinde ve bizzat bunun ürünü olan emperyalist savaş sayesinde, devrimci bunalım, 1917 dünyasında genel bir nitelik arzediyordu. Bununla birlikte, eşitsiz ekonomik ve politik gelişmenin doğal bir ifadesi olarak, olgunluk derecesi ve bir devrime dönüşme olanakları her ülkede aynı değildi. Zincir her yerde bir anda değil, öncelikle en zayıf halkadan kopabilirdi. Ama tam da bu gelişmenin gücü ve etkisi, uluslararası bunalımı derinleştirecek, zincirin öteki halkalarında yeni kopmaları zorlayacak, bu olasılıkların gerçekleşmesi ölçüsünde, bir ülkede başlayan devrim dünya devrimine doğru zincirleme olarak genişleyebilecekti.

Şubat Devrimi en zayıf halkanın Rusya olduğunu somut ve pratik olarak göstermişti. Çarlığı devirmek, Rusya proletaryasını uluslararası devrimci proletaryanın öncüsü haline getirmiş bulunmaktaydı. Tarihin Rusya proletaryasının önüne koyduğu yeni görev, emperyalist zincirin bu zayıf halkasında açığa çıkmış bulunan devrimci olanakları büyük bir cesaret ve inisiyatifle değerlendirmek, uluslararası sermaye cephesini bu halkadan kırmak, böylece dünya proleter devriminin yolunu açmaktı. Bu, uluslararası devrimci proletaryaya karşı yerine getirilmesi zorunlu bir görevdi. Bolşevikler soruna böyle baktılar. Sorunu asla bir ulusal sınırlılık, tecrit edilmişlik içinde düşünmediler. Marksizmin devrimci özüne ve proletarya enternasyonalizminin ilkelerine sadık kalındığı sürece, uluslararası bunalımın o günkü somut koşullarında, sorun kesinlikle başka türlü ele alınamazdı.

Fakat öte yandan, bu enternasyonalist bakış, aynı zamanda Rusya'da başlayan devrimin kendi iç gelişme dinamizmine ve çıkarlarına da bütünüyle uygundu. Mevcut devrimi bir proleter devrimle taçlandıramamak, onun mevcut tüm kazanımlarını da kaybetmek anlamına gelecekti. Proleter devrimiyle tamamlanmak bir zorunluluktu. Rosa Luksemburg, sonradan Ekim Devrimi'ni değerlendirirken, bu zorunluluğu vurucu bir biçimde ifade etmiştir: *"Rus ihtilalinin gerçek durumu birkaç ay sonra alternatifleriyle belirdi: Ya karşı devrimin zaferi ya da proletarya diktatörlüğü; ya Kaledin ya da Lenin."*

Daha da önemlisi, kendi öz ihtiyaçları bakımından bir proleter devrimle taçlanması gereken Rusya devrimi, fakat ancak tam da bu yolla Batı'da bir proleter devrimin başlangıcı olabildiği ölçüde, kendini de güvenceye alabilecekti. Zira ancak böylece geri Rusya'da sosyalizmin kuruluşu, zafer kazanmış Batı proletaryasının iktisadi ve kültürel yardımları sayesinde, az çok kolaylıkla gerçekleştirilebilecekti.

Dolayısıyla, Lenin'in önderliğindeki Bolşeviklerde, iki temel düşünce ve inanç içiçeydi. Bunlardan birincisi, Rusya proletaryasının sosyalist devrimi başaramaması durumunda uluslararası devrimci proletaryanın büyük bir tarihsel fırsatı kaçıracağı inancıydı. Bunu tamamlayan ikincisi ise, Avrupa'da sosyalist devrimle tamamlanamadığı sürece, Rusya gibi geri bir ülkede, sosyalist kuruluşu başarıyla gerçekleştirmek bir yana, iktidarı elde tutmanın bile hayli zor olacağı düşüncesi idi. *"Rusya'daki ihtilal, geleceği bakımından, tamamen enternasyonal ihtilale bağlıydı... Rusya'da problem yalnızca ortaya*

konabilirdi, ama Rusya'da çözülemezdi?" Rosa Luksemburg'un Ekim Devrimi sonrasına ait bu sözleri, aynı zamanda devrim öncesinde taşınan genel inancın en iyi özetiydi.

Gelgelelim tarih, bir kez daha, kendi önceden kestirilmesi güç seyrini izledi. Öngörüleri ve umutları hem doğruladı, hem boşa çıkardı. Olayların aldığı yön bakımından doğruladı, ulaşacağı umulan sonuçlar bakımından boşa çıkardı.

Rusya'da proletaryanın iktidarı ele geçirmesi, sosyalist Ekim Devrimi, çağ açıcı nitelikteki anlam ve önemini o günün olayları üzerindeki etkisiyle anında gösterdi. Batı'sıyla ve Doğu'suyla tüm dünya, bu muazzam olayın sarsıcı etkisi altına girdi. Emperyalist savaşın yolaçtığı genel devrimci bunalım, yeni boyutlar kazandı. Çok geçmeden Avrupa'da devrimci çalkantılar başgösterdi. Almanya'da Kasım Devrimi (1918), öteki Avrupa ülkelerinde onu izleyen devrimci olaylar dizisi, Rusya'da bir sosyalist devrimin Avrupa'da sosyalist devrimlerin başlangıcı olacağı öngörüsünü, **olayların niteliği ve aldığı yön bakımından** doğrulamış oldu.

Ne var ki gündeme gelen tüm devrim girişimleri kısa zaman içinde yenilgiye uğradılar. Olayların seyri, Avrupa'da, emperyalist savaşla birlikte oluşan ve Ekim Devrimi'yle birlikte derinleşen devrimci bunalımın, yine de bir sosyalist devrimin zaferi için henüz yeterince olgunlaşmadığını, Avrupa burjuvazisi için durumun tümüyle ümitsiz bir aşamaya varmadığını, ve en önemlisi de, Avrupa proletaryasının İkinci Enternasyonal ihanetinin yarattığı tahribatın sonuçlarından henüz kurtulamadığını, başarılı bir iktidar atılımını gerçekleştirecek bir bilinç ve örgütlenme düzeyine henüz yeterince sahip olmadığını gösterdi. 1920'lerin daha başında, Avrupa'daki devrimci çalkantıların hızı kesilmiş, böylece Avrupa ve onunla bağlantılı olarak dünya devrimine ilişkin umutlar olaylar tarafından boşa çıkarılmış bulunmaktaydı. "Problem", büyük bir cüretle geri Rusya'da ortaya konmuş, ama "çözüm" alanı olarak düşünülen ileri Avrupa'ya ulaşamamış, Rusya'yla sınırlı kalakalmıştı. Bu tümüyle yeni ve beklenmedik bir durumdu.

Fakat olayların boşa çıkardığı yalnızca umutlar değildi. Aynı olaylar, öte yandan, eğer bir Avrupa devrimiyle birleşmeyi başaramazsa, geri Rusya'da proletaryanın iktidarı elde tutmayı başaramayacağına ilişkin belli-belirsiz korkuları da boşa çıkardı. İktidarı ele geçirmiş Rus proletaryası, onu elde tutmak için yıllarca süren bir iç savaş yürütmüş, beyaz orduların ve geniş çaplı bir emperyalist müdahalenin üstesinden gelmeyi başarmıştı. Proletaryanın iktidarı elde tutma kararlılığı, içte köylülükle başarılı ittifak, dışta uluslararası proletarya ve ezilen halkların siyasal ve manevi desteği, devrimci çalkantıların yarattığı objektif olanaklar, yanısıra, savaş yorgunluğunun ve iç bölünmenin emperyalist müdahaleyi zayıflatan etkisi, tüm bunlar birarada bu başarıyı olanaklı kılan etkenler toplamıydı.

Fakat tam da bu görkemli başarının kendisi, ortaya, tarih içinde ve dolayısıyla marksist teori için tümüyle yeni bir sorun çıkardı. Sanayi altyapısından büyük ölçüde yoksun geri ve yıkık bir ülkede, proletaryanın henüz zayıf, köylülüğün ise hala ezici bir çoğunluğu oluşturduğu bir toplumda, yeni bir uluslararası dalgaya kadar dayanmak, bunun için de sosyalist kuruluş sürecini kendi başına ve kendi kıt olanaklarıyla başlatmak. Proletaryanın iktidarı öncelikle geri bir ülkede ele geçirmesi değilse bile, bu geri ülkede tek başına sosyalizme geçiş sürecine girmesi, teorinin o güne kadarki tüm kabulleriyle çelişkiliydi. Fakat bu çelişki hiç de teorinin tutarsızlığından ya da yetersizliğinden değil, tarihsel sürecin izlediği seyirden kaynaklanmaktaydı. Teori ise bu tarihsel çelişkiyi anlamak, içermek, ortaya çıkardığı problemleri çözümlemek sorunuyla yüzyüzeydi.

Sanayi devriminin ortaya çıkardığı modern sanayi, daha 19. yüzyılda bir kapitalist dünya pazarı yaratmıştı. Kapitalizmin tekelci aşaması 20. yüzyıla geçişe denk geldi ve ortaya bir kapitalist dünya ekonomisi çıkardı. Tek tek ülke ekonomilerini çevreleyen ulusal çitlerin yıkılması, kapitalist dünya ekonomisi olgusu, marksist devrim teorisi için yeni ufuklar açtı. Lenin'in emperyalist savaşa eşlik eden teorik çabası, yeni tarihsel koşulların ortaya çıkardığı bir dizi soruna tam ya da kısmi açıklıklar getirdi. Bu Ekim Devrimi pratiği ile de birleşince, marksist devrim teorisinde büyük bir

zenginleşme yaşandı.

Marks ve Engels proleter devrimi, kendi dönemlerinde kapitalizmin egemen olduğu Avrupa coğrafyasıyla sınırlı düşünmekle birlikte, onu hiçbir zaman ulusal sınırlar içinde kendi kendine yeterli bir sorun olarak ele almış değillerdi. Avrupa'da modern sanayinin yarattığı maddi temeller üzerinde az çok kısa zaman aralıklarıyla birbirini izleyecek kıtasal bir devrim bekliyorlardı. Daha 1847 yılında, modern sanayinin yarattığı uluslararası çerçeveyi tahlil eden *Komünist Manifesto*, "Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!" çağrısıyla biter. Bu şiar salt bir enternasyonalist dayanışma çağrısı olmaktan öte bir anlam taşımaktadır. Proleter devrimin uluslararası karakterini dile getirir.

Tekelci emperyalist aşamasında, kapitalizm, üretici güçlerin ulaştığı dev gelişme düzeyi sayesinde, artık bir dünya sistemi haline gelmiş bulunmaktaydı. Tek tek ülke ekonomileri bu gelişme aşamasında birbirine daha sıkı biçimde perçinlendi ve bir kapitalist dünya ekonomisi zinciri oluştu. Bu objektif temel üzerinde proleter devrimi dünya ölçüsünde bir sorun niteliği kazandı. Her zaman için enternasyonal olan karakteri daha açık görülebilir hale geldi. Yeni dönemde artık proleter devrim sorununu, öncesi ve sonrasıyla, ön koşulları, başarısı ve sonraki akibetiyle, şu veya bu ülkenin sınırları içinde kendi kendine yeter bir sorun olarak düşünmek olanaksızlaştı.

Fakat öte yandan, bu aynı koşullar, dünya ekonomisi olgusunda ifadesini bulan bu yeni maddi temeller, bir başka gerçeği de daha açık görülebilir hale getirdi. Kapitalizmin mutlak bir yasası olan eşitsiz ekonomik ve politik gelişmenin bir sonucu olarak, proleter devrimin, öncelikle birkaç, ya da hatta yalnızca bir tek kapitalist ülkede zafere ulaşabilmesi **olanaklıydı**. Doğal olarak, bu ülke ya da ülkeler, kapitalizmin en çok geliştiği ülkeler değil de, gelişme düzeyinden bağımsız olarak, sistemin çelişkilerinin en çok yoğunlaştığı ve yumaklaştığı, dünya kapitalist zincirinin devrim için en çok olgunlaşmış bulunduğu halkaları olacaktı. Bu durumda, proleter devrim, şu veya bu ülkede burjuvazinin devrilmesi ve iktidarın o ülke proletaryası tarafından ele geçirilmesi olarak gerçekleşse bile, yine de bu eylemin kendisi esas olarak enternasyonal karakter taşıyacaktı. Zira sözkonusu olan, bir tek ekonomik olgu haline gelmiş bulunan uluslararası sermaye cephesinin ya da aynı anlama gelmek üzere dünya kapitalist zincirinin, en zayıf halkasından (ya da halkalarından) kırılmasıdır.

Dolayısıyla, her gerçek proleter devrim, gerek olanakları gerekse güçlükleri bakımından, artık kesinlikle ulusal bir çerçeveye sığmaz, sığdırılamaz. Proleter devrimin gerçekleştiği halkada açığa çıkan, hiç de yalnızca ilgili ülkelerin burjuvazisinin zayıflığı değildir. Fakat gerçekte, ilkini zaten doğal olarak içeren, kapitalist dünya sisteminin genel zayıflığı olacaktır. Bu zayıflık, kendini devrimin gerçekleştiği ülke ya da ülkelerde en yoğun biçimiyle ortaya koymuştur, sözkonusu olan yalnızca budur. Zayıf halkanın zincirin tümünü zorlaması, bir ya da birkaç ülkede patlak veren proleter devrimin öteki ülkelere yayılması olanağı da, bu aynı maddi temeller üzerinde yükselir.

Lenin'in savaş dönemi teorik çabaları bu sonuçları açıkça, ya da içinden çıkarılması hiç de güç olmayan bir dinamik durum olarak içerir. Rusya'da devrim ve bunun Ekim Devrimi'yle taçlanması, bu teorik sonuçları hem pratik olarak doğruladı, hem de kendi pratiği ile zenginleştirdi. Eğer buna rağmen Ekim Devrimi'ni çok geçmeden izleyecek bir genel dünya devrimi görüşü birkaç yıl için çok kuvvetli bir umut olarak taşınabildiyse, bu o dönemde, emperyalist dünya savaşının derinleştirdiği ve olgunlaştırdığı devrimci bunalımın dünya ölçüsünde **genelleşmiş** karakteriyle sıkı sıkıya ilişkiliydi ve bu çerçeve bütünüyle doğaldı da.

Fakat yine de o günkü teorik kavrayış içinde beklenmedik olan iki yeni olgu vardı. İlki, Rusya gibi kapitalist gelişme düzeyi bakımından hayli geri bir ülkede başlayan devrimin Avrupa'ya yayılamaması durumunda bile proletaryanın iktidarı elde tutmayı başarması; ve ikincisi, ilkinden de önemli olarak, yalnız kalan böyle geri bir ülkede sosyalizme geçişin gündeme gelmesiydi. Birincisi dört yıllık zorlu bir içsavaşın ardından gerçekleşmişti ve hiç değilse o gün için gerçek bir olguydu artık. Fakat ikincisi, o günden geleceğe uzanan ve

muazzam güçlüklerle karakterize olan bir "sorun"du hala.

O güne dek marksist teori, yüksek bir tarihsel soyutlama düzeyinde ve haklı olarak, sosyalizmi, kapitalist gelişmenin yarattığı yeterli maddi ve kültürel temeller üzerinde yükselen yeni bir toplum düzeni olarak ele almaktaydı. Kapitalist gelişmenin ortaya çıkardığı dev üretici güçler, üretime toplumsal bir karakter kazandırmış ve toplumsal zenginliği, sınıfları ortadan kaldırmayı hem olanaklı hem zorunlu kılacak bir düzeye ulaştırmıştı. Bunun önündeki biricik engel burjuvazinin mülkiyet tekeli ve bu tekelin koruyucu güvencesi olan burjuva sınıf iktidarı idi. Proletarya devrimle bu sınıf iktidarını devirecek, böylece burjuvazinin mülkiyet tekelini parçalayacak, üretim araçlarını ve toplumsal zenginlikleri tüm toplumun mülkü haline getirecekti. Bu ise yalnızca üretici güçlerin özgürce gelişmesinin önünü açmakla kalmayacak, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti temeli üzerinde, zenginliklerin tüm toplumun hizmetine sunulmasını da olanaklı kılacaktı. Kuşkusuz yeni düzen bir süre için, içinden çıktığı eski toplumun izlerini taşıyacak, ondan miras aldığı bazı kötülüklere katlanacaktı. Fakat bir **geçiş devleti** olan proletarya diktatörlüğü altında ve sosyalist kuruluş süreci içinde, bu izleri toplumsal yaşamın tüm alanlarından adım adım temizleyerek, bu **tarihsel geçiş sürecinin** sonunda, birleşmiş üreticilerin özgürlüğe ve eşitliğe dayalı toplumuna, komünizme ulaşacaktı.

Geniş bir tarihsel çerçevede ve yüksek bir teorik soyutlama olarak bu ele alınışın bilimsel değerinden ve doğruluğundan bugün de hiçbir kuşku duyulamaz. Fakat bu ele alınışta doğal olarak ne bir tek ülke düşünülmekte, ne de kapitalizmin önsel olarak hazırladığı varsayılan maddi ve kültürel temelden yoksunluk hesaba katılmaktadır. Oysa tarih sosyalizme geçiş sorununu tam da böylesi koşullarda gündeme getirmiş bulunmaktaydı. Rusya proletaryası burjuvaziyi devirmiş, siyasal iktidarı ele geçirmişti. Ne var ki, yalnızlığı bir yana, devirdiği burjuvaziden sosyalist kuruluşa geçiş için asgari yeterlilikte bir iktisadi ve kültürel miras da devralmış değildi. Öncelikle yapılması gereken, yeni iktidar koşulları altında bunu yaratmaktı. Bu ise yepyeni bir sorundu. Tarih içinde ve teori için. Toplum içindeki varlığı bakımından son derece güçsüz bir işçi sınıfının önceden öngörülmesi olanaksız böyle bir sorunla yüzyüze kalması, muazzam boyutlarda ve önemde bir güçlüğün ifadesiydi. Yalnız kaldığı andan itibaren Ekim Devrimi'nin sonraki gelişimini, daha dar anlamda ise Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluş özelliklerini, bu tarihsel güçlük belirlemiştir.

Tarihin sonraki seyri, ilk olarak Rusya'da gündeme gelen bu güçlüğün, sosyalizme geçmek için öncelikle onun maddi ve kültürel koşullarını yaratmak zorunluluğu, hiç de istisnai bir durum olmadığını gösterdi. Tersine, ülkeler ve uluslar arasında büyük gelişim dengesizlikleriyle karakterize olan emperyalizm koşulları içinde, dünya devrim sürecinin gelişme seyrinin ortaya çıkardığı yaygın bir terslik olduğu görüldü. Bu olgu, emperyalizm çağında proleter devrim sorununun kazandığı bir yeni özelliği çıkarıyor ortaya.

Ekim Devrimi'yle başlayan tarihsel deneyim, siyasal iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi anlamında proletarya devriminin önkoşulları ile, bu iktidar altında toplumun yeni temeller üzerinde biçimlendirilmesi (sosyalist kuruluş) anlamında proletarya devriminin önkoşullarının, birbirlerinden tümüyle ayrı olmamakla birlikte, **iki farklı durum** olduğunu gösterdi. 20. Yüzyıl tarihi, başarılı örneklerini henüz kaydetmemiş olmakla birlikte, bu iki durumu birbirine yaklaştırmak anlamında bir ölçüde üstüste geldiği durumlara da tanık oldu. Almanya'da 1918-1919 Devrimi buna bir örnektir. Bununla birlikte, Alman devriminin yenilgisi, sosyalist kuruluş için az çok elverişli iktisadi-kültürel koşullara sahip bu ülkede, proletaryanın iktidarı ele geçirmesi için yeterli koşulların oluşmadığını ortaya koyarak, arada yine de bir mesafe bulunduğunu da gösterdi. 1917 Rusya'sı ise aynı soruna tersinden bir örnek oldu. Şubat Devrimi Rusya'da proletaryanın iktidarı ele geçirmesi için koşulları hızla olgunlaştırdı. Fakat Rusya sosyalist inşanın maddi-kültürel koşulları bakımından son derece geri bir ülkeydi. Daha önce de belirtildiği gibi, bu gerçeğin başından itibaren farkında olan Bolşevikler, iki durum arasındaki mesafeyi, Rusya'da proletarya

devriminin ateşleyeceği Avrupa sosyalist devrimi ile aşmayı umuyorlardı. Tarihin terslikleri tam da bu beklentinin boşa çıkmasıyla başlamış oldu.

Genel olarak ele alındığında, emperyalizm aşamasına geçişle birlikte artık iktisadi bir bütün oluşturan kapitalist dünya sistemi, objektif temelleri bakımından proleter devrim için bir bütün olarak olgunlaşmış bulunmaktaydı. Ne var ki, deneyimin de ortaya koyduğu gibi ve eşitsiz gelişmenin bir sonucu olarak, proleter devrime başlamanın siyasal olanakları ile, onu sosyalist kuruluş halinde devam ettirmenin iktisadi-kültürel olanakları, kapitalist dünya zincirinin farklı halkalarında büyük dengesizlikler gösterebilmektedir. Eşitsiz gelişme yasası kendini, sosyalist kuruluş için gerekli maddi ve kültürel olanakların büyük ölçüde gelişmiş kapitalist ülkelerde birikmelerinde; emperyalist zincirin parçalanarak iktidarın ele geçirilmesi olanaklarının ise, daha çok geri ya da nispeten geri kapitalist ülkelerde oluşmasında ortaya koymaktadır. Bu ayrım mutlak olmamakla birlikte, 20. yüzyıl deneyiminin yaygın olarak kanıtladığı bir eğilimdir.

Bu eğilimi kapitalist dünya sisteminin bütünsel yapısından ve emperyalist niteliğinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Kapitalist gelişmeyi erken bir tarihte yaşayan, sömürgeciliğin ve emperyalist egemenliğin tüm olanaklarını sonuna kadar kullanan ileri kapitalist ülkeler, bu sayede insanlığın bugün ulaştığı maddi ve kültürel zenginliği büyük bir bölümüyle kendi tekellerinde bulundurmaktadırlar. Tam da bu sayede, kendi işçi sınıflarını yoldan çıkarabilmeyi, buna rağmen seyrek de olsa kaçınılmaz bir biçimde gündeme gelen devrimci bunalımları ise, yine bu tarihsel avantajların yardımıyla nispeten daha kolay atlatabilmeyi başarabildiler bugüne kadar. Kapitalist hiyerarşinin daha alt sıralarındaki ülkeler ise, sistemin genel çelişkilerinin yığılıp yoğunlaştığı, bu temel üzerinde devrimci olanakların çoğaldığı, öte yandan devrimci bunalımları atlatmanın ileri kapitalist ülkeler kadar kolay olmadığı halkaları oluştura geldiler. Bugüne kadarki hemen tüm başarılı devrimler ve sosyalizme geçiş deneyimleri bu tür ülkelerde yaşandı. Dünya devriminin somut tarihsel gelişme seyrinden çıkan bu "ters" durum, gerçekte, "sosyalizmin sorunları"nın da genel tarihsel temelidir. Sosyalist kuruluş deneyimlerinin karşı karşıya kaldığı tüm temel sorunlar, son tahlilde, bu zemin üzerinde kavranabilir.

İktidarı ele geçirme koşulları ve olanakları ile sosyalist inşa koşulları ve olanakları arasındaki bu çelişki, özünde proleter devrimin enternasyonal karakterinden doğmaktadır. Proleter devrimi, yalnızca iktidarın ele geçirilmesini olanaklı kılacak koşulların oluşması ("zayıf halka") yönünden değil, sosyalist inşa bakımından da belli bir ülkenin sınırları içine sığamaz. Normalde bu çelişkinin sağlıklı çözümü de enternasyonal planda bulunabilir. Siyasal olanaklarının yoğunluğu ile devrimlerini başarıya ulaştıran ülke ya da ülkeler, bu sayede, ekonomik olanakları yönünden kuvvetli fakat siyasal olanakları yönünden nispeten zayıf ülke ya da ülkeleri devrime yöneltmeyi başarabilselerdi, bu çelişki önemli bir sorun olmaktan çıkardı. Ekim Devrimi Avrupa devrimini başlatmış olsaydı, Rusya Almanya'yı ileriye, muzaffer bir proleter devrime çekmeyi başarabilseydi, tarih çok başka türlü yaşanabilir, şimdi tartışılan "sorunlar" çok büyük bir bölümüyle sorun olmaktan çıkmış olurdu, büyük bir ihtimalle.

Ne var ki tarih kendi seyrini izlemiştir. Bu seyir, genel devrimci bunalımların nispeten uzun aralıklarla gelebildiğini, zincirin ancak zayıf halkalardan kırılabildiğini, fakat bu kırılışın zincirleme sonuçlara sanıldığı kadar kolay yol açmadığını, yerel bunalımlarla yaşanan kırılmaların ise uzun aralıklarla gerçekleştiğini göstermiş bulunmaktadır. Sözkonusu çelişkiye uluslararası planda çözüm bulamamak, gerçekleşmiş devrimlerin ve yaşanmış sosyalizm denemelerinin en büyük açmazı olageldi. Zayıf halka olmak niteliği ile iktidarın ele geçirilmesi için gerekli toplumsal-siyasal güçleri yaratabilen bir ülke, devrim uluslararası bir gelişme gösteremezse eğer, geri maddi koşullar temeli üzerinde sosyalist kuruluşu gerçekleştirmede kaçınılmaz olarak ve olağanüstü ölçülerde zorlanacaktır. Ekim Devrimi sonrasında Rusya'da olan budur. Zorlanmanın kendisi ile onun kaçınılmaz bir biçimde beslediği zorlamalar, birarada, bir kez daha "sosyalizmin sorunları"nın sökün ettiği

zemini oluşturmuşlardır.

Sosyalizme geçiş sorununun öncelikle tek bir ülkede gündeme gelmesi tarihin sergilemiş bulunduğu objektif bir gerçekliktir. Bu, emperyalizm koşulları içinde teorik bakımdan anlaşılır bir durumdur. Fakat bu objektif gerçeğin, tek ülkede sosyalizmin nihai zafere ulaşabileceği, tüm toplumsal ve siyasal sonuçlarına varabileceği "teori"siyle bir ilgisi yoktur. Bu ikincisi teorik olarak gerici ve milliyetçi bir ütopyadır. Bugüne kadarki tarihsel deneyimler de buna ilişkin inançları fazlasıyla boşa çıkarmıştır. Mevcut tarihsel deneyim, daha şimdiden, sosyalizmin yerel düzeylerde gündeme gelebileceğini, dahası, tarihin işleyiş diyalektiğinin de normalde böyle seyrettiğini, fakat öte yandan, onun ancak evrensel bir çerçeve içinde tüm sonuçlarına ulaşabileceğini ve böylece kesin zafer kazanabileceğini göstermiş bulunmaktadır.

Deneyimin bu ikili yönü birarada gerçekte marksist-leninist teorinin bir doğrulanmasıdır. Teori, Lenin'in şahsında ulaştığı gelişme düzeyinde, hem sosyalizme geçişin öncelikle bir ya da birkaç ülkede gündeme gelebileceğini, ve hem de, onun tam ve gelişmiş biçimini ancak evrensel bir çerçeve içinde kazanabileceğini öngörmüştür. Birinci öngörüyü **olumlu yönden** doğrulayarak sosyalizme geçiş sürecini başlatan ülkeler, bunu ulusal çerçevede yaşamayı bir zorunluluk olmaktan çıkarıp bir tercihe dönüştürme eğilimi gösterdikleri ölçüde, -ki kuşkusuz bu tercihin bir toplumsal mantığı vardır-, karşı karşıya kaldıkları sorunlarla ve yaşadıkları tarihsel akibetle, ikinci öngörüyü **olumsuz yönden** doğrulamış oldular.

İlk gelişme aşamasında ulusal oluşuma ve ulusal devletlerin kuruluşuna yolaçan kapitalizm, bu çerçevede sağladığı gelişmeyle, bu kez tersinden, bu çerçeveyi parçalayan bir eğilim gösterir. Ulusal çitleri yıkar, uluslar arasında sayısız ilişkileri her alanda geliştirir ve çoğaltır. Sermayenin uluslararasılaşması temelinde, genel olarak iktisadi yaşamın, siyasetin, kültürün, bilimin vb. uluslararası birliği oluşur. Ulusal yalnızlığın ve tecrit edilmişliğin yerini, ulusların çok yönlü ilişkileri ve evrensel karşılıklı bağımlılıkları alır. Lenin, kapitalizmin emperyalizm aşamasına egemen olan bu eğilimi, "olgunlaşmış olan ve sosyalist bir topluma dönüşmeye doğru yolalan kapitalizmin niteliği" olarak tanımlar.

Kapitalizmin yarattığı temeller üzerinde ve ondan daha ileri ve yüksek bir uygarlık olarak sosyalizm, asıl anlamını ve gerçek sonuçlarını ancak bu evrensel çerçeve içinde bulabilir. Kapitalizmin yarattığından daha dar çerçeveler içine sıkışıp kalarak değil. Eşitsiz gelişmenin bir sonucu olarak proleter devrimin ve dolayısıyla sosyalizme geçişin öncelikle en zayıf halkalardan gündeme gelmesi, bu gerçeği değiştirmez. Tarihin tersliklerinden doğan bu zorunluluk, yalnızca, proleter devrimin kendi gerçek çerçevesini (evrensel zemini) bulana kadar tek tek ülkelerdeki sosyalist kuruluşun bir dizi sorunla karşılaşacağını gösterir. Teori bu sorunları içermeli ve deneyimlerin de yardımıyla onlara uygun çözümler bulabilmelidir.

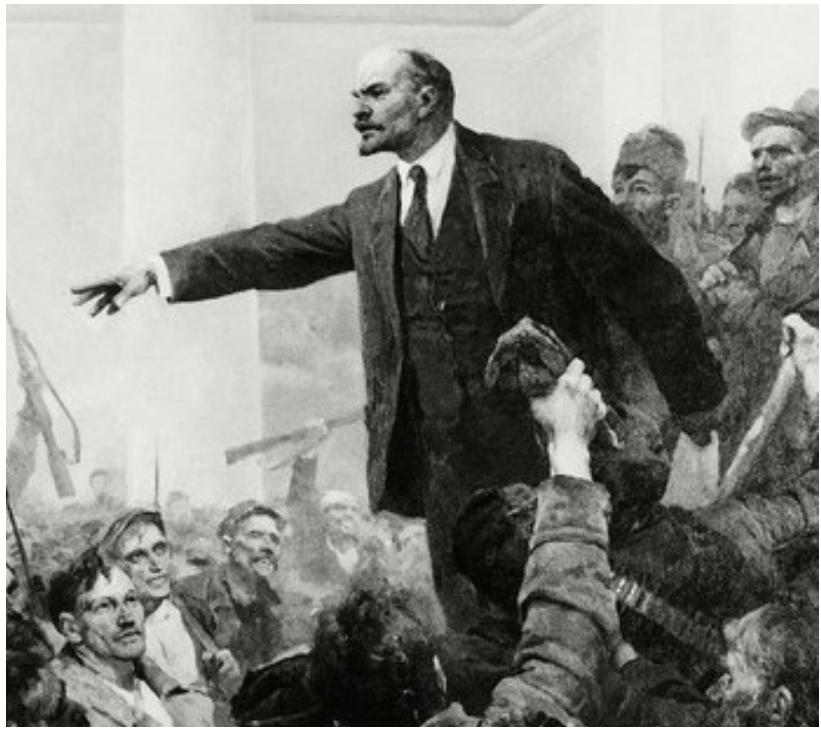
Ne var ki, bu sorunlara en uygun çözümler bulmak zorunluluğu ile, bu sorunları ortaya çıkaran dar çerçeveyi kendi içinde amaçlaştırmak farklı şeylerdir. Bugüne kadarki deneyimlerle yaşanan birincisi (sosyalizme geçişin yerel düzeyde gündeme gelmesi), gelecekte de karşımıza çıkacaktır. Fakat ikincisi (bunu kendi içinde amaçlaştırmak), yalnızca birinci durumun yan ürünü olarak ortaya çıkan bir bozulmayı ve sapmayı ifade eder. Bu sapmaya düşüldüğü ölçüde, sosyalizmin yerel olmaktan kurtulamadığı sürece kaçınılmaz olarak yüzyüze kalacağı gerçek sorunlarına, bu sorunlara uygun düşen isabetli çözümler getirmek de o ölçüde güçleşecektir. Geçmiş sosyalizm deneyimlerinin değerlendirilmesinde bu nokta özellikle kritik bir önem taşır. Sosyalizme geçiş sorunuyla öncelikle yüzyüze kalan ülke proletaryası, eğer mevcut ve gelecekteki kazanımlarını kalıcılaştırmak istiyorsa, kendi devriminin kaderini hiçbir biçimde uluslararası devrimin kaderinden koparmamalı, dahası ona tabi kılmalıdır. Geride kalan dönemin kavranması gereken temel derslerinden biridir bu. Bunun gözden kaçırıldığı yerde, proleter enternasyonalizmi zaafa uğrar, "ulusal sosyalizm"in yolu açılır. Bu ise bozulma ve yozlaşma süreçlerinden geçerek, sonunda kapitalizme varır.

Sosyalizmin Tarihsel Sorunlarına Giriş'ten…
(***Ekimler**, Sayı:1, Mart 1992, s.16-26)*

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi 100. Yılında!..

Devrimci bir sınıf hareketi yaratmak!

D. Yılmaz

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi her şeyden önce işçi sınıfının tarihsel devrimci rolünün pratikte doğrulanması olmuştur.

İşçi sınıfının kapitalizmi yıkacak tek devrimci sınıf olduğu gerçeği Marksizmin özüdür. Marks, diyalektik materyalizmi tarihe ve topluma uygulayarak kapitalizmi çözümlemiş, işçi sınıfının kapitalizmi yıkarak sosyalizmi kurma yeteneğine sahip tek sınıf olduğunu açıklığa kavuşturmuştur. Kapitalizm işçi sınıfı şahsında kendi mezar kazıcısını üretir. Ancak bu tespitin tüm sonuçlarına ulaşması, işçi sınıfının kapitalizmi yıkacak bir bilinç, güç ve mücadele kapasitesine kavuşmasına, devrimci bir sınıf hareketi haline gelmesine bağlıdır.

Henüz geri bir kapitalist gelişme sürecinde, esas olarak bir köylü toplumunda, nüfus olarak belirgin biçimde azınlıkta olmasına rağmen, Rusya işçi sınıfı, devrimci bir sınıf hareketi düzeyine ulaşarak hem Ortaçağ kalıntısı Çarlık rejimini yıkmış, hem de burada durmayarak, burjuva sınıf iktidarını devirerek sosyalizmin yolunu tutabilmiştir.

İşçi sınıfı bu rolü oynarken, ilk olarak sosyalizm doğrultusunda bağımsız tutum alabilme ve sonuna kadar götürebilme yeteneğine sahip tek sınıf olduğunu, ikinci olarak ise niceliksel durumundan bağımsız olarak toplumun ezilen kesimlerine önderlik edebilecek yetenekte tek sınıf olduğunu kanıtlamıştır.

Elbette bu kendiliğinden olmamıştır. İşçi sınıfının burjuva ve küçük-burjuva ideolojisi ve politikasının egemenliğinden kurtarılması, örgütlenmesi, giderek kendisi için bir sınıf haline gelmesi, bağımsız bir program, politika ve örgütlenme çizgisinde saflaştırılması, Lenin'in önderliğindeki Bolşevik Partisi sayesinde gerçekleşmiştir.

Bu aynı tarihsel dönemde ve sonrasında görülmüştür ki, birçok ülkede Bolşevik Partisi gibi bir devrimci parti olmadığı için, tüm diğer koşulları mevcut olmasına rağmen sonuçta devrim başarıya ulaşılamamıştır. Dolayısıyla işçi sınıfının devrimcileşmesi ve tarihsel rolünü oynayabilmesi, devrimi gerçekleştirerek sosyalizmi kurmaya yönelmesi, ancak ve ancak devrimci bir sınıf partisiyle, onun yol gösterici önderliğiyle mümkündür. Ekim Devrimi, devrimci bir partinin işçi sınıfına önderliği olmaksızın işçi sınıfının devrimci rolünü oynayamayacağının ispatıdır.

İşçi sınıfının devrimci öncüsü olmaya layık bir parti ise, Ekim Devrimi'nin aynasından görüleceği üzere, en ileri devrimci teorinin (Marksizmin) kılavuzluk ettiği, ihtilalci zeminde en sıkı disiplini en ileri demokrasiyle bir arada uygulayabilen, işçi sınıfının en ileri ve militan kesimleriyle et ve tırnak gibi içiçe geçmiş bir parti olabilir.

Devrimin partisi Bolşevik Parti böyle bir partiydi. Bu parti, Lenin'in önderliğinde uzun yılları bulan bir ısrar ve kararlılığın sonucunda, işçi sınıfına önderlik pratiği içerisinde çelikleşerek, ona önderlik edebilecek güç ve kapasiteye ulaşarak yaratıldı. En ağır yenilgilerin ardından ayağa kalkarak dostunu düşmanını ayırdetmeyi öğrenen işçi sınıfı, Bolşevik Parti'nin yol göstericiliğinde, burjuvaziye karşı bir sınıf olarak davranmayı, savaşmayı, diğer ezilen kesimleri kazanmayı ve devrimi gerçekleştirerek iktidarı almayı başarabildi. İşçi sınıfının tarihsel rolüne derin bir inanç duyan, tüm teorik, örgütsel ve pratik gelişme çizgisini işçi sınıfını devrime hazırlamak üzerine oturtan, böylece onun genelkurmayı sıfatına uygun bir önderlik düzeyi kazanan Bolşevik Parti'nin işçi sınıfını eğitmesi, bilinçlendirmesi, örgütlemesi ve harekete geçirmesi sayesinde bu tarihsel başarı elde edilebildi.

Köylü ülkesinde işçi sınıfı sahneye çıkıyor!

Rusya 1800'lü yılların ortalarına kadar feodal toprak köleliğinin hüküm sürdüğü geri bir köylü ülkesiydi. Yüzyılın ortalarında yaşanan köylü isyanlarının ardından Çarlık rejimi toprak köleliğini yasal bakımdan kaldırmak zorunda kaldı. Fakat gerçekte köylülüğün serfliğe dayalı bu köleliği pratikte uzun yıllar devam etti. Bununla birlikte kapitalist üretim ilişkilerinin gelişimi de hız kazanmış, yüzyılın sonuna doğru özellikle Avrupa Rusyası'nda büyük fabrikalar kurulmuş, modern sınıf ilişkileri giderek önplana çıkmaya başlamıştı. Fakat yine de Rusya büyük ölçüde bir köylü ülkesiydi. Ortaçağ'a özgü geri feodal ilişkiler önemli bir ağırlık oluşturuyordu. Toplum üzerinde koyu bir baskı ve zorbalık söz konusuydu.

İşçi sınıfı 1870'li yıllardan itibaren harekete geçmeye başladı. Çalışma saatlerinin düşürülmesi, ücretlerin yükseltilmesi, kapitalistler tarafından işçileri soymak amacıyla başvurulan ağır cezaların kaldırılması gibi talepler öne sürülüyordu. Mücadelenin bu ilk aşamasında tepkiler şekilsiz ve parçalı, bazen yıkıcı patlamalar biçiminde ortaya çıkıyordu.

Bu yıllarda ilk sendikalar kurulmuş olsa da, Çarlık rejimi tarafından kısa sürede dağıtıldılar. Sonraki yıllarda da işçi sınıfının örgütlenmesi acımasızca bastırıldı. Yasaklar, baskılar ve ağır polis zulmü altında mücadele etmek zorunda olan Rusya işçi sınıfının mücadelesi de giderek sertleşmeye başladı.

1880-90'lı yıllar boyunca grev hareketi gelişmeye devam etti. '90'lı yılların ortalarında onbinlerce işçinin katıldığı grevler gerçekleşti. Bu grevlerle işçi sınıfı vahşi sömürü düzenine bazı sınırlar getirdi, bazı haklar elde edebildi. Fakat Çarlık rejiminin baskıları devam etti. Kurulan sendikalar kapatılırken, tutuklama ve kıyımlar kesintisiz sürdü. 1900'lü yılların başında yaygın ve kitlesel iktisadi grevler başgösterdi. 1905 yılında grevlerin çapı ve şiddeti arttı, Çarlık rejiminin katliamlarıyla siyasal grevlere ve nihayet büyük bir ayaklanmaya dönüştü.

Popülizme karşı işçi sınıfı devrimciliği!

Rusya'nın toplumsal yapısı ve sınıf ilişkilerindeki bu değişime paralel olarak

siyasal alanda da bir geçiş süreci yaşanıyordu. 1880'li yıllara kadar devrimci hareketin merkezinde popülist bir hareket olan Narodnikler duruyordu. Rusya'daki kapitalist gelişmeyi görmekten uzak ve bu gelişme içerisinde serpilmekte olan işçi sınıfının rolünü kavramaktan yoksun olan Narodnik hareket, kırlara egemen ilkel köy komünlerine dayanarak kapitalizme geçmeden sosyalizme varılabileceği hayalini kuruyor, işçi sınıfının gücünü ve rolünü anlayamıyordu.

Narodnik hareket kendi gelişme evrimi içerisinde bir sınıra gelip dayandı. Modern kapitalist ilişkilerin gelişmesi, işçi sınıfının tarih sahnesine çıkmasıyla birlikte, popülizmden kopan ve giderek işçi sınıfını merkez alan akımlar ortaya çıkmaya başladı.

Narodnizmden Marksizme doğru kopuşun öncülüğünü Plehanov ve onun Emeğin Kurtuluşu Grubu yaptı. Plehanov köylülüğün çözülmekte olan bir sınıf olarak bir geleceğinin olmadığını gösterdi ve köy komünlerinin idealize edilmesine karşı çıktı. Rusya'nın geleceğinde işçi sınıfının oynayacağı devrimci rolü vurguladı. Böylece Rusya'da Marksizmin gelişmesinde öncü bir rol oynadı.

Ancak bu teorik gelişme bir dizi eksiklik ve zayıflıkla yüzyüzeydi. Emeğin Kurtuluşu Grubu gelişmekte olan işçi hareketinden uzak bir aydın grubuydu. Bu yıllar işçi sınıfı arasında sınırlı sayıda marksist propaganda çevrelerinin de kurulduğu yıllardı. Birbirinden kopuk küçük marksist eğitim grupları ile gelişmekte olan işçi sınıfı arasında ilişkiler çok zayıftı. İki hareket ayrı kanallardan gelişiyordu.

1890'lı yıllarda genç bir marksist olan Lenin, Emeğin Kurtuluşu Grubu'nun açtığı yoldan ilerledi. Bu yıllar Lenin'in popülizme karşı yetkin teorik çalışmalar yaptığı bir dönem oldu. 1894 yılında yayınlanan *"Halkın Dostları Kimlerdir ve Sosyal Demokratlara Karşı Nasıl Savaşırlar?"* ve sonrasında *"Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi"* adlı eserleri marksist teorinin popülizme karşı zaferini kesinleştirdi.

Denilebilir ki, Bolşevik Parti'nin teorik temelleri bu dönemde atıldı. Rusya'da kapitalizmin gelişme sürecinin marksist ele alınışı ile birlikte işçi sınıfının devrimdeki öncü rolünün açıklığa kavuşturulması, bu dönemdeki teorik gelişmenin ana görevi oldu. *"Halkın Dostları Kimlerdir..."* eserinde Lenin bu kavrayışı şu özlü cümlelerle özetliyordu:

"Sosyal-Demokratlar bütün dikkatleri ve faaliyetlerini işçi sınıfına yöneltiyorlar. İşçi sınıfının ileri temsilcileri bilimsel sosyalizmin düşüncelerini, Rus işçisinin tarihsel rolü düşüncesini benimseyip, bu düşünceler geniş bir yaygınlık kazandığında ve işçiler sağlam örgütler kurup, işçilerin bugünkü dağınık işletmeler düzeyindeki mücadelesini bilinçli sınıf mücadelesine dönüştürdüklerinde, o zaman Rus işçisi tüm demokratik unsurların başında otokrasiyi devirecek ve Rus proletaryasını (bütün dünyanın proletaryasıyla omuz omuza) açık politik mücadelenin doğrudan yolunda muzaffer komünist devrime doğru götürecektir."

Lenin'in tüm mücadelesi bu ilkeler etrafında şekillendi. Rusya işçi sınıfının cahil bir geri kitleden tarih yazan devrimci bir sınıf hareketine dönüşmesi bu yoldan gerçekleşti.

Lenin Narodnik akıma karşı verilen teorik mücadelenin ardından Legal Marksizme karşı da mücadele yürüttü. Orta sınıf Rus aydınlarından oluşan bu akım Marksizmi kabul etmekle birlikte, onun devrimci özünü görmezden geliyor, sosyalizmi geleceğin bir sorunu olarak ele alırken, esasında kapitalizmi rasyonalize edip mutlaklaştırıyordu. Lenin devrimci proleter bir perspektifle bu akımla da araya kalın çizgiler çekti.

Devrimci teori, işçi sınıfının o günkü durumundan bağımsız olarak ondaki devrimci enerjiyi ve geleceği görerek, sosyalizme giden yolda kararlılıkla yürümek demekti. Lenin'in Marksizmden öğrendiği buydu ve devrimci teori devrimci sınıf, devrimci örgüt ve devrimci pratikle tamamlanmalıydı.

Bu devrimci teorik gelişim Bolşevik Partinin üzerinde gelişip serpildiği temel oldu. "En ileri teorinin kılavuzluk ettiği" bu parti, devrimci örgüt zemininde, etkin bir devrimci faaliyetle işçi sınıfıyla buluştu. Her türden sağ ve sol oportünizme karşı kararlı bir şekilde mücadele ederek, en karanlık dönemlerde dahi yolunu bulmayı başardı.

Ekonomizme karşı siyasal bir sınıf hareketi için!

1890'lı yılların ikinci yarısı işçi hareketinde yaygın bir grev dalgasına sahne olurken, sosyal-demokratlar da dar eğitim ve propaganda gruplarından çıkarak işçi sınıfına yönelik yaygın bir ajitasyon çalışmasına giriştiler. Bu dönemde Lenin'in öncülüğünde St. Petersburg İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği kuruldu. Bu birlik işçi sınıfı içerisinde kitle ajitasyonunda önemli bir rol oynadı. Lenin bu dönemde büyük ölçüde işçi sınıfının güncel ekonomik ve sosyal sorunlarını ele alan çok sayıda bildiri ve broşür kaleme aldı. Ekonomik ve sosyal sorunlardan yola çıkılarak işçi sınıfının mücadelesini ve bilincini geliştirmeyi hedefleyen ajitasyonun en yetkin ifadeleri sayılabilir bu bildiriler. Beraberinde fabrikalardaki çalışma şartlarından iş yasalarına kadar geniş bir alanda yoğun bir kitle ajitasyonu yürütüldü.

Bu dönem sosyal-demokrat hareketin dar bir marksist aydın grup olmaktan çıkıp işçi hareketiyle yaygın bağlar kurduğu bir dönem oldu. Yaygın grev hareketi içerisinde yer yer etkinlik kazanıldı, ilk kez işçi sınıfını eyleme çekme başarısı gösterildi. Yanı sıra, Lenin'in de aktif biçimde yeraldığı, işçilerle marksist eğitim çalışmaları yürütüldü. Babuşkin gibi yetkin proleter kadrolardan bazıları bu çalışma ile kazanıldı.

Bu dönemde aynı zamanda işçilerin ekonomik-sendikal hareketini her şeyin başına koyan ve kendisini bu harekete yardımla sınırlayan ekonomizm ortaya çıktı. Ekonomizm tek tek fabrikalardaki ekonomik-sendikal temelli hareketi amaçlaştırırken teorik gelişmeyi yadsıyor, işçi sınıfının siyasallaştırılması ile merkezileşmiş bir devrimci sınıf partisinin yaratılması görevine karşı duruyordu.

Lenin ise, devrim için en ileri teorinin kılavuzluk ettiği profesyonel kadrolardan oluşan merkezi ve disiplinli bir partinin kurulmasını günün en önemli ve acil görevi olarak görüyordu. Çünkü böyle bir parti olmaksızın ne işçi sınıfına devrimci bir önderlik yapmak mümkündü, ne Çarlık rejimine karşı ayakta kalınabilir, ne de işçi sınıfının bilinci siyasal sınıf bilincine ulaştırılabilirdi.

Lenin ekonomizme en büyük darbeyi *"Ne Yapmalı?"* isimli eseriyle vurdu. İşçi sınıfı kendiliğinden mücadelesiyle ekonomik-sendikal mücadelenin sınırlarını aşamaz, siyasal sınıf bilinci düzeyine ulaşamazdı. İşçi sınıfına sosyalist bilinç dışarıdan, en ileri teorinin kılavuzluk ettiği disiplinli ve merkezileşmiş bir parti tarafından, onun yol göstericiliği ile verilebilirdi. Sosyal-demokratların görevi kendiliğinden harekete, ekonomik-sendikal mücadeleye yardım değil, işçilerin dar ekonomik mücadeleler içerisinde kendiliğinden siyasal bilince ulaşmasını beklemek değil, bu mücadele içerisinde işçi sınıfını "kendisi" için sınıf haline getirecek bilinçli, planlı ve siyasal bir faaliyet olacaktı. Parti işçi sınıfının ekonomik ve sosyal hoşnutsuzluklarını hareket noktası alarak, onun bilincini sosyalist sınıf bilincine ulaştırmayı hedeflemeliydi.

Lenin, işçi sınıfının ekonomik ve siyasal mücadelesi arasındaki ilişki şöyle formüle ediyordu: *"Ekonomik mücadele, bir sosyalist için, işçilerin devrimci partide örgütlenmesine, onların tüm kapitalist sisteme karşı sınıf mücadelelerinin güçlenmesine ve gelişmesine temellik ettiği için önemlidir. Eğer ekonomik mücadele tamamen kendi başına bir şey olarak alınacak olursa bunun sosyalizmle bir alakası yoktur… 'Proletaryanın ekonomik mücadelesine yardımcı olmak' burjuva politikacısının işidir, sosyalistin görevi, ekonomik mücadeleyi, sosyalist hareketin ve devrimci işçi sınıfının partisinin başarılarının ilerletilmesine bağlamaktır. Sosyalistin görevi, ekonomik ve siyasal mücadelenin ayrılmaz birlikteliğini sosyalist işçi sınıfı kitlelerinin tek sınıf mücadelesine dönüştürmektir."*

Sosyal-demokrat hareketin dar bir propaganda grubu olmaktan çıkıp işçi sınıfıyla yaygın bağlar kurduğu bu dönem, aynı zamanda devrimci bir partinin kurulma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştı. İşçi sınıfı içerisinde çalışmayı ekonomik hareketin dar sınırlarına mahkum eden ekonomizm, örgüt planında da o dönemde sosyal-demokrat harekete egemen amatörlüğü ve yerelciliği yüceltiyordu. Böylece işçi sınıfını

dar ekonomik-sendikal mücadelenin sınırlarında tutarak işçi sınıfının devrimcileşmesini engelliyor, gerçek bir devrimci sınıf partisinin kuruluşunun önünde engele dönüşüyordu.

1890'lı yıllardaki büyük grev hareketine paralel olarak sosyal-demokratlar etkili bir ekonomik ajitasyon faaliyeti yürüterek işçi sınıfıyla yaygın bağlar kurdular. Bu döneme özgü olan bu durum, ekonomistler tarafından teori haline getirilmekte, işçi hareketinin siyasal bir sınıf hareketi haline gelmesi yolundaki devrimci görevlerin önüne konulmaktaydı.

Mesele işçi sınıfının ekonomik mücadelesine katılarak bu mücadele içerisinde kendi öz deneyimleriyle sınıf ve iktidar ilişkilerini anlamasını sağlamak değil; bunu yaparken her türlü ekonomik ve demokratik sorun üzerinden işçi sınıfını seferber ederek, siyasal sınıf bilincine ulaşmasını sağlamak, bu rolü oynamasını sağlayacak araçları yaratabilmek sorunuydu. İşçi sınıfının devrimci bakış açısı ve iktidar ufkuna sahip olan Lenin tüm enerjisini bu kritik sorun üzerinde topluyor, çubuğu doğru yere büküyordu.

Devrimci örgüt sorunu

Devrimci bir stratejik ufka, devrimin araçları konusunda net bir bakışa sahip olan Lenin'in ekonomizme karşı verdiği mücadele aynı zamanda işçi sınıfının devrimci partisini oluşturmak için verdiği bir kavgaydı. *Ne Yapmalı'*da, bu konudaki fikirlerini en tam ve kesin biçimiyle ortaya koydu. Mevcut dağınıklığa, yerelciliğe ve amatörlüğe son verilerek ihtilalci temellerde profesyonel devrimcilerden oluşan merkezi-disiplinli bir parti örgütü yaratılmalıydı. Döne döne bu gerçeğin altını çizen, tüm yönleriyle açıklığa kavuşturan Lenin, bu devrimci bakışa uygun bir partiyi yaratabilmek için net bir hareket planı oluşturdu ve uyguladı.

Lenin'in planına göre devrimci bir parti örgütünün yaratılmasında illegal merkezi bir gazete temel bir rol oynayacaktı. Daha sonra Lenin'in büyük emeğiyle İskra bu rolü üstlenmek üzere yayın faaliyetine başladı. Böylelikle tüm Rusya çapında dağıtılacak bir merkezi gazete aracılığıyla parti kendisini inşa edecek, merkezi bir parti aygıtı yaratılacaktı.

Böyle bir parti devrimci aydınlar ile işçi sınıfının en ileri ve devrimci militan kesimlerini aynı örgüt zemininde kaynaştıracak, bu parti örgütü yoluyla işçi sınıfı siyasal savaşıma hazırlanacak, Çarlık rejimini yıkarak iktidara yürüyecekti.

Belirtmek gerekir ki, profesyonel devrimcilerden oluşmuş sıkı disiplinli bir parti fikri, sınıf dışı bir parti anlayışı demek değildi. Aksine bu hem ideolojik-teorik hem de politik-pratik bakımından işçi sınıfına önderlik edebilecek bir genelkurmayın, ihtilalci niteliklere sahip bir parti örgütünün yaratılması sorunuydu. Çünkü böyle bir parti olmaksızın işçi sınıfının devrimci rolünü oynayabilmesi mümkün değildi.

Lenin ve yoldaşları bu dönemde attıkları adımlarla, büyük bir emek ve özveriyle, kararlı ve zorlu bir mücadeleyle bu tarihsel görevin üstesinden geldiler.

İşçi sınıfının bağımsız-devrimci gelişiminin kararlı savunucusu!

1903'te yapılan Rusya Sosyal-Demokrat Parti'nin ikinci kongresinde Lenin'in profesyonel devrimcilerden oluşan merkezileşmiş bir parti örgütü fikrinin karşısına, Menşevikler, amatörlüğü, yerelciliği, şekilsiz bir parti örgütünü savunan bir anlayışla çıktılar.

Tartışma salt bir örgüt sorunu değildi, bu sorunda ortaya çıkan bölünmenin diğer yüzünde işçi sınıfını burjuvaziye yedekleyen küçük-burjuva liberal bakış açısı bulunuyordu. Lenin önderliğinde Bolşevikler, burjuvazinin kaypaklığının bilincinde olarak işçi sınıfının bağımsız bir hareket halinde gelişerek, köylülükle ittifak kurarak iktidarı alması gerektiğini savunuyorlardı. Menşevikler ise Çarlığı yıkacak olan demokratik devrim sürecinde işçi sınıfının iktidara talip olmaması, muhalif bir konumda kalarak burjuvaziye yardım etmesi gerektiğini ileri sürüyorlardı. Bu anlayışla Şubat 1917 Devrimi'nde burjuvazinin kuyruğuna takılarak, Ekim Devrimi'nin önündeki engele dönüşeceklerdi.

Aslında bu, işçi sınıfını ekonomik-sendikal mücadeleyle sınırlayıp, politik mücadeleyi burjuva liberallerine bırakan, sosyalist devrimi geleceğin bir sorunu olarak erteleyen ekonomist anlayışın sürdürülmesinden başka bir anlama gelmiyordu. Örgütsel liberalizm bir kez daha siyasi liberalizmle tamamlanıyor, işçi sınıfının politik ve örgütsel planda bağımsız bir hareket olarak gelişmesi, devrimcileşmesi ve iktidarı alması temel görevinin önüne konuluyor, böylece işçi sınıfı silahsızlandırılıyordu.

Lenin önderliğinde Bolşevikler bu mücadelede işçi sınıfının bağımsız-devrimci çizgisini savundular. Pratikte de bu çizgiyi uygulayarak işçi sınıfını eğittiler. Ekonomizme ve Menşevizme karşı verilen bu kararlı mücadele sayesinde de işçi sınıfının en militan ve devrimci öncü kesimlerini kazanmayı başardılar.

Bolşevik Parti'nin hem teoride, hem örgüt ve politikada bu devrimci çizgisi sayesinde attığı temeller sayesindedir ki, 1905 Devrimi'nde öne atılan işçi sınıfının en kararlı bölükleri bolşeviklerin yanında yeraldılar. Fakat asıl sınav devrimin yenilgisinin ardından ortaya çıkan yılgınlık ve gericilik döneminde verildi. Aydınlar ve küçük-burjuvaziden gelme kadrolar parti saflarını terk edip liberalizm ve çeşitli türden burjuva ideolojisinin etkisine kapılırken, işçi sınıfı saflarından gelen bu militan kadrolar partinin geleceğe taşınmasının güvencesi oldular.

Marksist teorinin sağlam temellerine dayanan Bolşevik Partisi her dönemde bu kararlı mücadelesini sürdürdü. 1905 Devrimi'nin yenilgisi ortamında doğan tasfiyeci akıma, 1914'de başlayan emperyalist paylaşım savaşıyla birlikte tırmanışa geçen ve II. Enternasyonal partilerinin çöküşüne yolaçan sosyal-şovenizme, Marksizmin devlet ve devrim anlayışına karşı reformizmi ve parlamentarizmi bayraklaştıran revizyonizme, demokrasi mücadelesini küçümseyen emperyalist-ekonomizme karşı amansız bir ideolojik-teorik mücadele yürütüldü. Bu mücadeleler içerisinde işçi sınıfının devrimci ideolojik-politik çizgisi temellendirildi. Böylelikle devrimci örgüt-devrimci politika konusunda işçi sınıfının bağımsız konumuna ve çizgisine uygun, tutarlı ve bütünlüklü bir savaşım verildi. İşçi sınıfının en kararlı ve militan kesimleri eğitilerek, işçi sınıfının devrimci geleceği güvenceye alındı.

Devrimci taktik, işçi sınıfının devrimci eğitimi!

Bolşevikler Marksizmin devrimci teorisi ve ideolojik çizgisinde kararlı ve uzlaşmaz bir tutum sergilerken, devrimci taktik alanında da yaratıcı ve esnek davranmayı başarabildiler. Ekonomik ve sosyal sorunlar ile demokratik özlemleri devrimci bir tarzda değerlendirerek, işçi sınıfını eğittiler. Kaba ve dogmatik devrimciliğe karşı da bu çerçevede güçlü bir mücadele verdiler. Marksist teorik temel üzerinden yükselen devrimci strateji, her durumda bu stratejiye sıkı sıkıya bağlı bir biçimde taktik politika ve eylem çizgisine bağlandı.

"Gelişmenin her aşamasında, her anında, proletarya taktikleri, bir yandan ileri sınıfın sınıf bilincini, gücünü ve militanlığını geliştirmek için siyasal durgunluk ya da hareketsiz, sözde 'barışçı' gelişme dönemlerinden yararlanırken, öte yandan bu yararlanmanın tüm çabasını, bu sınıfın ilerlemesi 'nihai amacı'na doğru, onda, 'yirmi yılı kapsayan' büyük günlerin büyük amaçları için pratik çözümler bulmak yeteneğinin yaratılmasına doğru yönelterek, insan tarihinin bu nesnel olarak kaçınılmaz diyalektiğini hesaba katmak zorundadır." (Lenin, ***Karl Marks***)

"Bütün soyut formüllere ve bütün doktrinci reçetelere kesenkes düşman olan Marksizm, hareket geliştikçe, yığınların sınıf bilinci arttıkça, iktisadi ve siyasal bunalımlar keskinleştikçe, savunma ve saldırının yeni ve daha değişik yöntemlerinin sürekli bir biçimde doğmasını sağlayan ilerleme içindeki kitle mücadelesine karşı dikkatli bir tutum takınılmasını gerektirir. Bu nedenle, Marksizm, kesin olarak herhangi bir mücadele biçimini reddetmez. Marksizm, mevcut toplumsal durum değiştikçe, kaçınılmaz olarak bu döneme katılanlarca bilinmeyen

yeni mücadele biçimlerinin doğacağını kabul ederek, yalnızca o anda mümkün ve var olan mücadele biçimleriyle kendini hiçbir koşul altında sınırlamaz. Bu yönden Marksizm, kitle pratiğinden eğer öyle ifade edebilirsek, öğrenir ve "sistem yapanların" tek başına çalışmalarıyla keşfedilen mücadele biçimlerini yığınlara öğretmek yolunda hiçbir iddiada bulunmaz." (Lenin, ***Marksizm ve Gerilla Savaşı***)

Devrimci taktiğin nasıl ele alınması gerektiğini özlü biçimde açıklayan bu ifadeler, Lenin ve Bolşeviklerin nasıl olup da köylülükten yeni çıkmış, büyük kısmı okur yazar bile olmayan işçi sınıfını, Ekim Devrimi gibi büyük bir eylemi başarabilecek bir düzeye getirebildiği sorusunun da yanıtını oluşturur.

Marksist teorinin sağlam temeli üzerinde oluşturulmuş devrimci strateji ve programın temel ilkelerinden taviz vermeden, ancak mevcut durumun somut tahliliyle kitle pratiğinden öğrenerek ve her koşulda işçi sınıfını "nihai amacı"na doğru yönelterek, bu temelde hiçbir mücadele biçimini reddetmeyen kararlı ve ısrarlı bir devrimci pratik... İşte Bolşevik Parti'nin işçi sınıfı ile köklü bağlar kurması ve onu ilerleterek nihai amaca doğru götürmesi böyle mümkün olmuştur.

Önemle vurgulamak gerekir ki, Bolşevikler ortaya koydukları taktik politikalarda, işçi sınıfının mevcut durumunu dikkate almak adına hiçbir zaman işçi sınıfının geriliğiyle uzlaşma ya da bu geriliğe teslim olma gibi bir zayıflık sergilemediler. Tersine işçi sınıfının devrimci partisi olarak doğru tutumu alırken, işçi sınıfını bu tutuma kazanmak için kararlı bir mücadele yürüttüler. Emperyalist savaşa karşı izlenen "yenilgicilik" ve "devrimci iç savaş" taktiği, bunun en çarpıcı örneklerinden biridir. Savaşın başlangıcı kitlelerde şoven duyguları görülmemiş ölçüde kabartırken, Bolşevikler bu politikalarıyla neredeyse tecrit olmuşlardı. Aynı dönem gerek Rusya gerekse de uluslararası alanda II. Enternasyonal'in ana partileri sosyal-şovenizmin batağına batmışlardı. Fakat tarih gösterdi ki, bu ihaneti seçen partiler çöküp büyük bölümüyle düzen saflarına kaydılar. Bolşevik Partisi ise, savaşın ağırlığı toplumun üzerine çöküp işçi sınıfı ve yoksul köylülerde büyük bir hoşnutsuzluğa dönüştüğünde, ilk dönemdeki tecridi aşmış, işçi sınıfı ve emekçilerin güvenini daha ileri bir düzeyde kazanmıştı.

Bir başka örnek, Bolşevik-Menşevik ayrışmasında olduğu gibi, "birlik" adı altında günü kurtarmak yerine işçi sınıfının devrimci gelişimi için ayrışmaktan, saflaşmaktan ve bölünmekten korkmadılar.

Şubat'tan Ekim'e giden yolda işçi sınıfını yeniden kazanmak!

Partinin teori, taktik politika ve eylem alanında geçmiş dönemde attığı bu temel ve birikim, Şubat 1917 Devrimi'nin ardından büyük bir sınav vermiştir. Lenin bu dönemde Parti'yi ve işçi sınıfını yeniden kazanarak, bu sınavdan alnının akıyla çıkmayı başarmıştır.

Şubat'ta devrimi yapan işçi sınıfıdır, fakat henüz iktidarı alabilecek bilince ve örgütlülüğe sahip değildir. Önemli ölçüde küçük-burjuva sol akımların etkisi altındadır. İktidarı ele geçirme konusundaki zayıflık Bolşevik Parti saflarında da kendisini göstermektedir. Bu zayıflığı gören Lenin, Finlandiya Garı'ndan ülkeye giriş yaptığı andan itibaren sorunu net biçimde ortaya koymuş, "Tüm iktidar Sovyetlere!" sloganını öne sürmüştür.

Parti dışında olduğu gibi içinde de bu çıkışa karşı duranlar olsa da, Lenin adım adım tüm bu engellerin üstesinden gelmiş, hem partiyi hem de işçi sınıfını bu hedefe kazanmayı başarmıştır.

Bolşevik Partisi işçi sınıfını bu hedefe kazanmak için onu kendi özdeneyimleriyle eğitmek, devrimi yapabilecek bir güç ve olgunluğa ulaştırmak zorundaydı. Bunun için mevcut iktidarın gerici-burjuva niteliğini gösteren, iktidarın tümüyle Sovyetler üzerinden işçi, asker ve yoksul köylülük tarafından alınması hedefini koyan Bolşevikler, sabırlı fakat kararlı bir çalışmayla devrimi hazırlamaya koyuldular.

İşçi sınıfı ve yoksul köylü yığınları "Ekmek, barış ve toprak" istiyorlardı. Şubat Devrimi bu taleplerle ayaklanan işçilerin ve askerlerin eseriydi. Ancak iktidara gelen,

küçük-burjuva sol partilerin de payandalık ettiği burjuvaziydi. Bu iktidar emekçilerin taleplerini karşılamaktan kaçınıp, iktidarı tümüyle elinde toplamak için devrimi bastırmaya giriştikçe, işçi sınıfı, askerler ve yoksul köylüler yüzlerini Bolşeviklere döneceklerdi.

Bolşevikler kitlelerden gelen basınçla Haziran 1917'de başkentte bir gösteri yapılması kararını aldılar, fakat zamansız bir ayaklanmaya yolaçacağı kaygısıyla iptal ettiler. Bunun üzerine Sosyalist Devrimciler ve Menşevikler Sovyet adına resmi bir gösteri düzenlediler. Amaçları bir güç gösterisi yapmaktı. Ancak meydanlara çıkan işçi ve askerlerin ağırlıklı bir kesimi Bolşevik sloganlar ve pankartlarla yürüdüler.

Temmuz'da kriz daha da derinleşti. Bolşeviklerin önüne geçmeye çalışmasına rağmen bu kez çok daha büyük kitlesel gösteriler patlak verdi. Bolşevikler barışçıl bir gösteri yapılmasını sağlamak için eylemlere katılma kararı aldılar. Geçici hükümete bağlı ordu birlikleri tarafından göstericilere ateş açıldı. Arkası azgın bir karşı-devrimci kampanya ve saldırganlık oldu. Bolşevikler büyük bir ezme operasyonuyla yüzyüze kaldılar. Kısa süre sonra yaşanan Kornilov'un darbe girişimi ise, iktidardaki küçük-burjuvazinin temsilcilerinin iflasını tescilledi. Darbe girişimine karşı işçi sınıfını ve askerleri ayağa kaldıran Bolşevikler, böylece iktidarı almaya hazır olduklarını gösterdiler.

Artık işçi sınıfı, askerler ve yoksul köylülük Bolşeviklerin safında toplanıyor, onların önderliğine güveniyordu. Eylül başından itibaren Bolşevikler başlıca büyük kentlerin işçi ve asker Sovyetlerinde çoğunluğu kazandılar.

Temmuz olaylarının ardından Lenin iktidarın barışçıl yollarla (ki bu beklenti Şubat Devrimi'nin ardından oluşan çok özel tarihi koşulların, "ikili iktidar" durumunun ürünüydü) elde edilemeyeceğini, silahlı ayaklanmaya dayalı devrim için hazırlanmak gerektiğini açıkladı. Bu süreçte Sovyetler acz içinde kalmış, karşı-devrim tam bir pervasızlıkla kendini göstermişti. Lenin'in bu kez de partiyi devrim için harekete geçmenin zamanı geldiği konusunda kazanması gerekecekti. Bu mücadeleyi de başardı, böylece Büyük Sosyalist Ekim Devrimi zafere ulaştı.

Ekim Devrimi'nin güncel çağrısı: Devrimci sınıf hareketi yaratmak için ileri!

Şubat'tan Ekim'e giden süreç, devrimci stratejik bakış ile birlikte taktik ustalığın ne demek olduğunu ortaya koymuştur. Devrimin ve devrimin partisinin deneyimleri hala yol göstermektedir.

Bolşevikler nice zorlu engelleri aşarak hem örgütlü siyasal güçlerle, hem de işçi sınıfı içerisindeki her türden gerilikle mücadele ettiler. Son derece geri bir işçi sınıfından dünyayı sarsan, insanlığın önüne yeni ufuklar açan, yeni bir çağı başlatan devrimci bir sınıf yarattılar!

Yeni Ekimler yaratmak için Bolşeviklerin yolundan yürüyen biz komünistler, bu büyük tarihsel deneyimin dersleri ışığında, işçi sınıfını bugünkü durumundan çıkararak devrimci bir sınıf hareketi haline getirecek politika, örgüt ve eylem gücünü ortaya koyabilmeliyiz. Bugünün ihtiyacı tam da budur!

Devrimci bir sınıf hareketi ve devrimci sınıf partisinin eseri olan Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden öğrenerek, yeni Ekimler için Türkiye işçi sınıfını devrimcileştirmek – işte bizim en acil ve en temel görevimiz, işte bizim şaşmaz hedefimiz! Komünistler olarak bu yolda yürüyecek güce, birikime ve tarihsel deneyime sahibiz.

Yıllar içerisinde oluşturduğumuz teorik temellerimiz ve politik perspektiflerimiz, ilkelerimiz konusunda uzlaşmaz mücadelemizle,

Devrimci örgüt konusunda her türlü tasfiyecilik karşısında sergilediğimiz ısrar ile,

İşçi sınıfının en geri ve hareketsiz koşullarında, onu siyasallaştırmak konusundaki ısrarlı pratiğimizle,

İşçi sınıfını eğitmek ve bağımsız-devrimci hareketini geliştirme çabamızla başarıya ulaşacağız.

Tüm bu bakımlardan kazanılmış birikimlerimize dayanarak daha yoğun, daha kararlı, daha enerjik ve daha ustaca yürümeyi başarmak zorundayız.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi 100. Yılında!..

Sovyetler iktidarı nedir?

V. İ. Lenin

Sovyetler iktidarı nedir? Ülkelerin çoğunda henüz anlaşılmak istenmeyen ya da anlaşılamayan bu yeni iktidar nasıl bir özellik taşımaktadır? Bütün ülkelerin işçilerini gitgide kendine çeken şey, eskiden şu ya da bu biçimde zenginler ya da kapitalistler tarafından yönetilen devletin, bugün ilk kez olarak ve geniş ölçüde, kapitalizmin baskı altında tuttuğu sınıflar tarafından yönetilmesidir. Hatta en demokratik, hatta en özgür cumhuriyetlerde bile devlet, sermaye egemenliği sürdükçe, toprak özel mülk olarak kaldıkça, her zaman onda-dokuzu kapitalistlerden ya da zenginlerden oluşan küçük bir azınlık tarafından yönetilir.

Dünyada ilk kez olarak devlet iktidarı bizde, Rusya'da, yığın örgütleri olan sovyetleri, sömürücüler dışarda bırakılarak, yalnızca işçilerin, yalnızca emekçi köylülerin oluşturacakları biçimde kuruldu ve tüm devlet iktidarı, işte bu sovyetlere devredildi. Bu nedenle "sovyet" sözcüğü, bütün ülkeler burjuvazisi temsilcilerinin Rusya'ya karşı yönelttiği kara çalmalara rağmen, tüm dünyada yalnız anlaşılabilir bir sözcük durumuna değil, ayrıca işçiler ve tüm emekçiler tarafından tutulan ve sevilen bir sözcük durumuna da geldi. Ve bu yüzden sovyetler iktidarı, çeşitli ülkelerdeki komünizm yandaşlarının uğradıkları bütün zulümlere rağmen, kuşkusuz tüm dünyada, kaçınılmaz olarak ve yakın bir gelecekte zafer kazanacaktır.

Sovyet iktidarının örgütlenmesinde, henüz birçok kusur olduğunu çok iyi biliyoruz. Sovyetler iktidarı, sihirli bir değnek değildir. Geçmişin okumaz yazmazlık, kültürsüzlük, barbar bir savaşın mirası, soyguncu bir kapitalizmin mirası gibi kusurlarını bir dokunuşta düzeltemez. Ama buna karşılık, sosyalizme geçişe yol açar. Ezilen insanların ayağa kalkmasına ve tüm devlet yönetimini, iktisadın tüm yönetimini, üretimin tüm yönetimini, yavaş yavaş kendi ellerine almasına yol açar.

Sovyetler iktidarı sosyalizmin, emekçi yığınlar tarafından bulunan yoludur; öyleyse güvenli bir yol, öyleyse yenilmez bir yoldur.

Mart 1919 sonunda yapılan ve plağa alınan konuşma
21 Ocak 1928'de Pravda'da yayınlandı

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi 100. Yılında!..

Devrim hükümetinden halka çağrı

Yoldaşlar! İşçiler, Askerler, Köylüler, Tüm Emekçiler!

İşçi-köylü devrimi Petrograd'da kesin olarak zafere ulaştı, Kerenski'nin aldattığı az sayıdaki son Kazak artıklarını dağıtıp tutukladı. Devrim Moskova'da da muzaffer oldu. (…)

Cepheden ve kırdan her gün, her saat, siperlerdeki askerlerin ve bucaklardaki köylülerin ezici çoğunluğunun yeni hükümeti ve onun barış önerisi ve toprakların derhal köylülere devri üzerine yasalarını destekleyen açıklamalar geliyor. İşçilerin ve köylülerin devriminin zaferi güvence altındadır, çünkü halkın çoğunluğu devrimden yanadır. (…)

Halkın çoğunluğu arkamızdadır. Tüm dünya emekçilerinin ve ezilenlerin çoğunluğu arkamızdadır. Davamız haklı bir davadır. Zaferimiz kesindir. (…)

Yoldaşlar! Emekçiler! Şimdi devleti *bizzat kendinizin* yönettiğini düşünün! Birleşip *tüm devlet meselelerini kendi elinize* almazsanız kimse size yardım etmeyecektir. *Sizin* Sovyetleriniz şu andan itibaren devlet erkinin organlarıdır, yetkili karar organlarıdır.

Sovyetleriniz etrafında toplanın. Onları güçlendirin. Bizzat işe koyulun. Tabandan başlayın. Kimseyi beklemeyin. En sıkı devrimci düzeni kurun, sarhoşların, kavgacıların, karşı-devrimci Junkerlerin, Kornilovcuların vs. anarşi yaratma girişimlerini acımasızca bastırın.

Üretim ve üretim envanteri üzerinde en sıkı denetimi uygulayın. Halkın davasına zarar vermeye kalkışan herkesi tutuklayıp devrimci halk mahkemesine sevkedin; bu zarar verme eylemi ister üretimi sabote etme (zarar verme, engelleme, karışıklık çıkarma), ister tahıl şevkini engelleme, isterse de demiryolu, posta, telgraf, telefon işlerini karıştırma ve genel olarak büyük barış davasına, toprağın köylülere verilmesine, üretim ve ürünlerin bölüşümü üzerinde işçi denetiminin güvence altına alınmasına karşı herhangi bir biçimde direnme olarak tezahür etsin, hiç farketmez,

Yoldaşlar! İşçiler, Askerler, Köylüler ve Tüm Emekçiler! *Kendi* Sovyetleriniz aracılığıyla *tüm* iktidarı ele geçirin! Toprağı, tahılı, fabrikaları, aletleri, gıda maddelerini, taşıma araçlarını alın ve gözbebeğiniz gibi koruyun -bütün bunlar şu andan itibaren *tamamen* sizin mülkünüz, tüm halkın mülkü olacaktır.

Yavaş yavaş, köylülerin çoğunluğunun rızası ve onayıyla, işçilerle köylülerin *pratik* deneyimlerine dayanarak, sağlam ve şaşmaz adımlarla, uygar ülkelerin ileri işçilerinin pekiştirecekleri ve halklara sürekli barışı ve her türlü baskı ve sömürüden kurtuluşu getirecek olan sosyalizmin zaferine doğru yol alacağız.

Halk Komiserleri Konseyi Başkanı V. Ulyanov (Lenin)

Petrograd, 18 (5) Kasım 1917